

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ
Кафедра обліку і оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

освітній ступінь – «Магістр»

**на тему: Теоретико-практичні аспекти обліково-контрольного процесу
розрахунків з постачальниками на підприємстві сфери послуг**

Виконав: **Терновський Роман Миколайович**
здобувач спеціальності
071 «Облік і оподаткування»

Керівник: **Гаркуша Сергій Анатолійович**
кандидат економічних наук, доцент кафедри
обліку і оподаткування

Рецензент: **Журбенко Наталія Михайлівна**
начальник планово-фінансового відділу
Сумського національного аграрного
університету

Суми – 2023

СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет

Економіки і менеджменту

Кафедра

Обліку і оподаткування

Освітній ступінь

Магістр

Спеціальність

071 «Облік і оподаткування»

Затверджую:

Завідувач кафедри

М.І. Гордієнко

« 08 » листопада

2022 р.

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ

Терновському Роману Миколайовичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1.Тема роботи: Теоретико-практичні аспекти обліково-контрольного процесу розрахунків з постачальниками на підприємстві сфери послуг

2. База практичного дослідження:

ТОВ «РОСТ-2010» м. Суми

керівник роботи **Гаркуша Сергій Анатолійович, к.е.н., доцент**

(прізвище, ім'я, по-батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджена наказом по університету від

12.01. 2023 р. № 71-н

3. Строк подання здобувачем закінченого проекту (роботи) 22 грудня 2023 року

4. Вихідні дані до проекту (роботи):

первинні та зведені документи, реєстри синтетичного та аналітичного обліку, статутні та установчі документи, фінансова, статистична та податкова звітність, законодавчо - нормативні акти з питань обліково-контрольного процесу розрахунків з постачальниками, монографії, фахові наукові статті та доповіді на міжнародних науково-практичних конференціях з питань сучасного стану та вдосконалення обліку та контролю

5. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

Дослідити сутність і поняття розрахунків з постачальниками;

охарактеризувати нормативно-правове регулювання з теми дослідження;

розглянути актуальні питання обліку, контролю розрахунків з тематики дослідження;

проаналізувати організаційно-економічну характеристику товариства;

дослідити організаційно-практичні аспекти облікового процесу розрахунків з постачальниками;

запропонувати напрями вдосконалення облікового процесу розрахунків з постачальниками;

розглянути організаційні засади контролю розрахунків з постачальниками;

запропонувати пріоритетні напрями контрольного процесу розрахунків з постачальниками.

6. Дата видачі завдання

« 08 » листопада 2022 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів підготовки кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Визначення та затвердження теми дослідження, складання плану – графіку виконання роботи	листопад 2022 р.	
2.	Підбір та аналіз літературних джерел, підготовка першого теоретичного розділу	грудень 2022 р. - січень 2023 р.	
3.	Збір аналітичної інформації, обробка результатів дослідження та підготовка другого розділу роботи	лютий-липень 2023 р.	
4.	Підготовка третього розділу кваліфікаційної роботи	вересень - жовтень 2023 р.	
5.	Підготовка висновків, пропозицій та узгодження з керівником	жовтень-листопад 2023 р.	
6.	Підготовка кінцевого варіанту кваліфікаційної роботи	листопад 2023 р.	
7.	Опрацювання зауважень керівника, перевірка на автентичність	11-14 грудня 2023 р.	
8.	Рецензування кваліфікаційної роботи	14-21 грудня 2023 р.	
9.	Представлення кваліфікаційної роботи на кафедрі, деканат	22 грудня 2023 р.	
10.	Підготовка доповіді, презентації до кваліфікаційної роботи та її попередній захист	22-25 грудня 2023 р.	
11.	Захист кваліфікаційної роботи	26 грудня 2023 р.	

Здобувач вищої освіти за другим
(магістерським) рівнемРоман ТЕРНОВСЬКИЙ

Керівник роботи

Сергій ГАРКУША

Перевірку на автентичність проведено.

Надія БАРАНІККваліфікаційна робота допущена до
захисту

Гарант освітньої програми

Інна НАЗАРЕНКОДекан факультету економіки і
менеджментуМаргарита ЛИШЕНКО

Анотація

Терновський Р.М. Теоретико-практичні аспекти обліково-контрольного процесу розрахунків з постачальниками на підприємстві сфери послуг.

Кваліфікаційна робота зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування», СНАУ, Суми – 2023 р. – Рукопис.

Кваліфікаційна робота присвячена дослідженню теоретичних та практичних аспектів обліково-контрольного процесу розрахунків з постачальниками на підприємстві сфери послуг.

В роботі розглянуто сутність поняття розрахунків з постачальниками, підходи до висвітлення його змісту, а також трактування цього поняття відомими науковцями, які досліджують дане питання. Розкрито загальні положення обліку розрахунків з постачальниками. Проведено дослідження нормативно-правового регулювання обліково-контрольного процесу розрахунків з постачальниками, підприємств, за допомогою законодавчих та нормативних документів, постанов, НП(С)БО, інструкцій, які затверджені Кабінетом Міністрів України в сфері обліку розрахунків з постачальниками.

Проведено дослідження організаційно-економічної характеристики ТОВ «РОСТ-2010», на основі фінансової звітності розраховано показники, які стосуються стану кредиторської заборгованості, показники стану основного капіталу, ліквідності та фінансової стійкості підприємства. Проаналізовано організацію облікового процесу розрахунків з постачальниками з урахуванням особливостей програмного забезпечення. Ключовим фактором для успішної організації процесів постачання та розрахункових відносин з постачальниками є ефективне управління цими процесами. Для досягнення ефективного управління необхідна належна організація обліку, яка забезпечує необхідну інформацію для прийняття управлінських рішень та своєчасних розрахунків за отримані товари і матеріали.

Для поліпшення обліку розрахунків з постачальниками пропонується використовувати конфігурації на платформі BAS. У програмі також є можливість оформити інвентаризацію дебіторської та кредиторської заборгованості з встановленням строків виникнення та строку позовної давності.

Ключові слова: розрахунки, постачальники, рахунки на оплату, зобов'язання, контроль, бухгалтерський облік.

Summary

Ternovsky R.M. Theoretical and practical aspects of the accounting and control process of settlements with suppliers at the enterprise of the service sector.

Qualification work on specialty 071 «Accounting and taxation», SNAU, Sumy - 2023 - Manuscript.

The thesis is dedicated to exploring the theoretical and practical aspects of accounting and control processes related to settlements with suppliers in the service sector. The paper delves into the concept of settlements with suppliers, different approaches to defining it, and interpretations by renowned scholars who have researched the topic. The study also covers the general principles of accounting for payments with suppliers. The regulatory and legal framework governing the accounting and control process of settlements with suppliers is examined using legislative and regulatory documents, resolutions, NP(S)BO, and instructions approved by the Cabinet of Ministers of Ukraine.

The organizational and economic characteristics of LLC «ROST-2010» are analyzed based on financial statements, with indicators related to payables, fixed capital, liquidity, and financial stability of the enterprise calculated. The accounting process of payments with suppliers is also analyzed, taking into account the software used. Effective management of supply processes and settlement relations with suppliers is crucial for success, and proper organization of accounting is necessary to provide the necessary information for making management decisions and timely calculations for received goods and materials.

To improve accounting of payments with suppliers, it is recommended to use configurations on the BAS platform. The program also allows for the issuance of an inventory of receivables and payables with the establishment of the dates of occurrence and the statute of limitations.

Keywords: calculations, suppliers, accounts payable, liabilities, control, accounting.

ЗМІСТ

	ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1	ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКОВО-КОНТРОЛЬНОГО ПРОЦЕСУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ СФЕРИ ПОСЛУГ	9
1.1	Сутність поняття розрахунків з постачальниками	9
1.2	Нормативно-правове регулювання обліково-контрольного процесу розрахунків з постачальниками	13
1.3	Актуальні питання обліково-контрольного процесу розрахунків з постачальниками	17
РОЗДІЛ 2	ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКОВОГО ПРОЦЕСУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТОВ «РОСТ-2010»	24
2.1	Організаційно-економічна характеристика ТОВ «РОСТ-2010» м. Суми	24
2.2	Організаційно-практичні аспекти облікового процесу розрахунків з постачальниками	34
2.3	Вдосконалення облікового процесу розрахунків з постачальниками	43
РОЗДІЛ 3	ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ КОНТРОЛЬНОГО ПРОЦЕСУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТОВ «РОСТ-2010»	51
3.1	Організаційні засади контролю розрахунків з постачальниками	51
3.2	Внутрішній контроль розрахунків з постачальниками ТОВ «РОСТ-2010»	53
3.3	Вдосконалення контрольного процесу розрахунків з постачальниками	60
	ВИСНОВКИ	69
	СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	72
	ДОДАТКИ	78

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Господарська діяльність суб'єкта господарювання передбачає використання коштів, матеріальних і нематеріальних цінностей. Цей процес залежить від господарських процесів, які забезпечують безперервний кругообіг цих цінностей. Одним з важливих етапів діяльності підприємства є постачання, яке пов'язане з розрахунковими операціями і може призвести до утворення зобов'язань. Через різницю в часі між постачанням товарів, робіт і послуг та сплатою за них, підприємство може накопичувати поточну кредиторську заборгованість.

Цей вид зобов'язань з тимчасово вільними обіговими коштами, має значний вплив на фінансову стійкість та платоспроможність суб'єкта господарювання. Розмір таких зобов'язань потрібно контролювати, оскільки їх надмірна кількість може призвести до значної кредиторської заборгованості. Причинами виникнення такої заборгованості можуть бути недосконалість розрахунків з постачальниками та підрядниками, недбалість працівників, шахрайство та зловживання службовими повноваженнями. Щоб уникнути порушень фінансової й розрахункової дисциплін, необхідно правильно, ефективно та своєчасно вести облік розрахунків з постачальниками, а також достовірно відображати облікову та аналітичну інформацію.

Ступінь розробленості питання. На сьогоднішній день багато науковців займаються дослідженнями, що стосуються обліку, контролю та удосконалення розрахунків з постачальниками, зокрема: Бондаренко Н.М. [2], Буркова Л.А. [3], Гевчук А.В. [5], Грищенко Є.В. [7], Киян А.В. [8], Ковальова Т.В. [9], Меліхова Т.О. [12], Подмешальська Ю.В. [20], Старченко І.Г. [27] та інші.

Хоча дослідження в певній мірі просунулося, все ще існують недостатньо вивчені питання, що підкреслює важливість подальшого вивчення.

Мета дослідження полягає у дослідженні теоретико-практичних аспектів обліково-контрольного процесу розрахунків з постачальниками, відповідно до

національних стандартів, а також розроблення пропозицій щодо їх вдосконалення.

Завдання дослідження. У межах дослідження в кваліфікаційній роботі нами були виділені наступні завдання, які стосуються як теоретичного так і практичного характеру: дослідити сутність і поняття розрахунків з постачальниками; охарактеризувати нормативно-правове регулювання обліково-контрольного процесу розрахунків з постачальниками; розглянути актуальні питання обліково-контрольного процесу розрахунків з постачальниками; проаналізувати організаційно-економічну характеристику товариства з обмеженою відповідальністю; дослідити організаційно-практичні аспекти облікового процесу розрахунків з постачальниками; запропонувати напрями вдосконалення облікового процесу розрахунків з постачальниками; розглянути організаційні засади контролю розрахунків з постачальниками; запропонувати пріоритетні напрями вдосконалення контрольного процесу розрахунків з постачальниками.

Методи дослідження. Дослідження базується на діалектичному методі пізнання і використовує різні загальнонаукові методи, такі як спостереження, порівняння, абстракція, індукція і дедукція, вимірювання взаємозв'язків, аналіз та синтез, історичний і логічний підходи, узагальнення.

Об'єктом дослідження є теоретико-практичні аспекти обліково-контрольного процесу розрахунків з постачальниками на базі ТОВ «РОСТ-2010» м. Суми.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та методологічних аспектів бухгалтерського обліку і контролю розрахунків з постачальниками.

Інформаційна база дослідження: документація товариства, яка була надана для аналізу, онлайн статті, вебінари з досліджуваного питання, результати міжнародних та відчизняних наукових конференцій.

Наукова новизна дослідження полягає у вдосконаленні теоретичних та практичних аспектів щодо обліково-контрольного процесу розрахунків з постачальниками.

Практичне значення одержаних результатів полягає у наданні пропозицій та рекомендацій, що описані в кваліфікаційній роботі для вдосконалення обліково-контрольного процесу розрахунків з постачальниками.

Апробація результатів дослідження. Результати проведених досліджень, що містяться в кваліфікаційній роботі, пройшли апробацію та отримали схвалення на міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Економіка, фінанси, облік і право: актуальні проблеми теорії та практики» (м. Ізмаїл, 26 січня 2023 р.) та міжнародній науково-практичній конференції «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: сучасні виклики» (м. Полтава, 10-11 травня 2023 р.).

Обсяг і структура кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Об'єм кваліфікаційної роботи складає 81 сторінку, список використаної літератури містить 35 джерел, створено 11 таблиць та 24 рисунки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКОВО-КОНТРОЛЬНОГО ПРОЦЕСУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ СФЕРИ ПОСЛУГ

1.1 Сутність поняття розрахунків з постачальниками

Фінансовий стан будь-якого суб'єкта господарювання характеризується взаємовідносинами його з іншими суб'єктами господарювання та станом розрахунків між ними. В залежності від розміру кредиторської заборгованості підприємства має залежність фінансова стійкість його, платоспроможність та незалежність [26, С. 133].

Постачальники – юридичні чи фізичні особи, які проводять постачання товарно-матеріальних цінностей, виконують роботи та можуть надавати послуги.

Незалежно від розмірів підприємства та виду діяльності, всіх постачальників можна поділити на декілька типів (Рисунок 1.1):

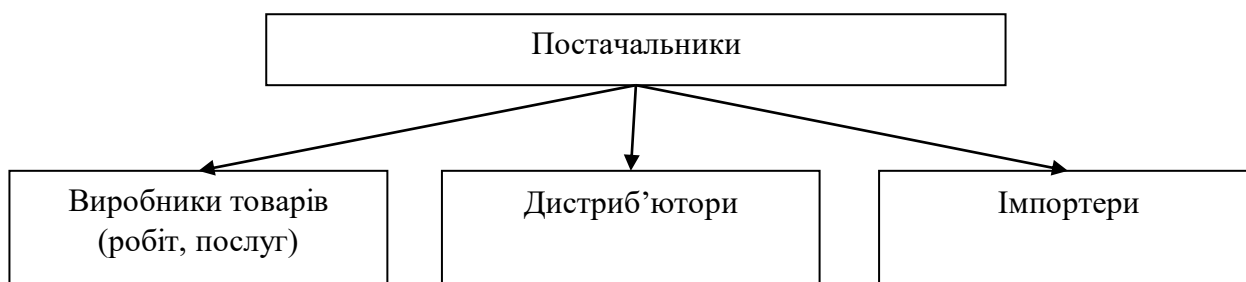

Рисунок 1.1 – Типи постачальників, в залежності від здійснення діяльності

**Джерело: Узагальнено автором на основі [32;33].*

1. Виробники товарів (робіт/послуг). Як правило, це торгові агенти або офіційні представники підприємства-виробника. Дані постачальники надають перевагу великому чи дрібному опту і мало проводять реалізацію товарів у роздробі. Можливі витрати на доставку та транспортування товару через велику віддаленість постачальника.

2. Дистриб'ютори – підприємства, які виступають у ролі посередників. Закуповують партії товарів у виробників та зберігають їх на своїх складах. Ціни встановлюють вищі за початкові, проте є можливість купити товар в одиничній кількості або дрібними партіями, різних торгових марок або різних виробників.

3. Імпортери. Постачальники товарів іноземних держав. Передбачаються розрахунки в іноземній валюті, велика територіальна віддаленість і, отже, великі витрати на доставку та транспортування. Постачання товару великими партіями або ексклюзивний товар, часто дорогий. Ціни товару залежать від середньосвітових цін на аналогічну продукцію, коливань курсу валют, страхування вантажу та інших чинників.

Розрахунки з постачальниками мають значне місце у групі розрахункових операцій, і є, також, найважливішою частиною бухгалтерського процесу, тому що вони мають вплив на формування першорядної частини надходжень грошових коштів підприємств. Варто зауважити, що кредиторська заборгованість, як загалом, так і за товари (роботи, послуги) являє собою вагому частину пасивів вітчизняних підприємств і кожного року збільшується [23, С. 136].

Кредиторська заборгованість може мати як позитивний елемент фінансово-господарської діяльності, так і негативний. Порівнюючи із зобов'язаннями за отримані кредити банків, векселі, облігації, вона буде «дешевшою» заборгованістю, ще з'являється можливість використовувати грошові кошти, які «фактично» належать іншим підприємствам. З іншої сторони, якщо розмір кредиторської заборгованості є досить великим, то матиме місце зниження платоспроможності підприємства. Все це може вплинути на рішення фінансових структур та інших підприємств і стати причиною відмови від співробітництва.

Основна причина, яка вказує на виникнення розрахункових операцій з постачальниками буде укладення договору. Виходячи з цього, з'являється юридичне зобов'язання, яке, з точки зору бухгалтерського обліку, не буде відображатися на рахунках (бухгалтерського обліку) та балансі.

В господарській діяльності підприємства можуть виникати обставини, що мають вплив на своєчасність виконання зобов'язань або, загалом, припинення їх

здійснення. До таких обставин можуть бути віднесені: стійка або тимчасова фінансова неплатоспроможність, надзвичайні події та банкрутство. Відповідно, при здійснюванні розрахункових операцій з постачальниками в обліку може утворюватися як дебіторська заборгованість – у випадку проведення передоплати, так і, кредиторська заборгованість, – у випадку такої оплати чи погашення зобов'язань іншим способом [4, С. 878].

Своєчасне здійснення перевірки розрахунків із постачальниками, попередження прострочення кредиторської заборгованості – повинно бути підставою організації їх обліку.

Значне місце в системі проведення розрахунків належить розрахункам з постачальниками. Для дотримання чинних правил розрахунків доцільно запобігати прострочення їх, сприяти зменшенню заборгованостей (кредиторської та дебіторської). Чим скоріше відбувається процес розрахунків, тим підприємство буде працювати ефективніше.

Показники з обліку заборгованості за розрахунками мають вплив на платоспроможність та ліквідність, що характеризують фінансовий стан кожного окремого підприємства, впливають на їх рівень інвестиційної діяльності, кредитоспроможності, привабливості та загальної рентабельності. Виникнення заборгованості перед постачальниками з'являється через розрив у часі починаючи від етапу переходу права власності на придбані товари до моменту їх оплати.

Головними елементами контролю операцій розрахунків з постачальниками підприємства та подій їх зміни є [12, С.35]:

- об'єкти – договори, що укладені підприємством; самі розрахункові операції; господарські операції з обліку подій зміни зобов'язань в контексті розрахунків з постачальниками; записи первинних документів, облікових регістрів та звітності; дані про факти зловживання та порушення у веденні обліку, які мають відображення в документально-підтверджених актах ревізій, перевірок, аудиторських висновках та постановах правоохоронних органів;

- суб'єкти – власник і підрозділи підприємства, що провадять контрольні функції стосовно формування розрахунків з постачальниками (бухгалтерія, планово-фінансовий відділ, відділ постачання, відділ маркетингу та ін.).

Початок контролю процесу постачання відбувається з оцінювання потенційного контрагента (постачальника) та якості матеріалів, сировини, обладнання, послуг, що купуються підприємством. Після укладання договорів контролером здійснюється перевірка факту виконання договірних відносин та дисципліни розрахунків.

Одним з фундаментальних завдань результативної організації системи внутрішнього контролювання операцій пов'язаних із забезпеченням виконання договірних зобов'язань на підприємстві є обов'язковість його здійснення, іншими словами, закріплення належного порядку здійснення контролю у відповідних положеннях чи наказах та формування системи відповідних розпорядчих внутрішніх документів [3, С. 90]:

- наказ про облікову політику (в частині облікового відображення виникнення та зміни зобов'язань);
- графік документообігу (процес фіксації руху облікових первинних документів й, відповідно, відстеження розрахунків з постачальниками);
- положення про договірну роботу;
- положення про службу внутрішнього контролю (розкриття й закріплення функціональних обов'язків суб'єктів контролю за об'єктом, що є підконтрольним);
- посадові інструкції працівників (формулювання контрольних функцій і виконання процедур контролю за об'єктом перевірки).

Планування на підприємстві операцій постачання передбачає збирання вхідної інформації та аналіз її [10, С. 53]:

- визначення головних чинників економічної ситуації;
- підбір інформації щодо контрагентів-виробників напівфабрикатів, матеріалів, запасних частин, комплектуючих виробів, палива тощо на основі преси, довідників, бюлетенів, прайс-листів та ін.;

- аналіз інформації (аналіз постачальників, аналіз витрат, аналіз плану, аналіз ризику);

- розроблення плану на майбутні періоди (вироблення альтернативного плану у випадку неочікуваних ситуацій, напрями досягнення мети, організаційні заходи, методи перевірки плану).

Облік розрахунків з постачальниками є важливою сферою бухгалтерської роботи, адже на цій стадії виникає основна частина грошових надходжень і доходів підприємства. З одного боку, за допомогою розрахунків можна забезпечити підприємство запасами, а з іншого – реалізовувати продукцію.

Ретельно організований облік розрахункових операцій, і навіть своєчасний оборот коштів, мають вагомий вплив на фінансові результати підприємства.

1.2 Нормативно-правове регулювання обліково-контрольного процесу розрахунків з постачальниками

Система нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку, сукупність правових документів, правових норм та інших документів, що стосуються бухгалтерського обліку, складається з чотирьох рівнів, кожен рівень регулюється органами відповідного компетентного органу.

Перший рівень системи складають законодавчі акти, які приймаються Верховною Радою, укази Президента України та постанови уряду, що регламентують прямо чи опосередковано постановку бухгалтерського обліку на підприємстві.

Головним актом першого рівня системи бухгалтерського обліку в Україні є Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність», який встановлює єдині правові та методологічні основи організації та ведення бухгалтерського обліку. До цього рівня системи також належать цивільний та господарський кодекси, які впливають на організацію обліку. У кодексах законодавчо закріплено найважливіші норми ведення обліку на підприємствах, які включають наступні положення: наявність самостійного балансу у кожної

юридичної особи, обов'язковість складання аудиторського висновку у певних випадках, процедури реєстрації, реорганізації та ліквідації юридичної особи, визначення поняття чистих активів, викладення основних угод та окремих видів зобов'язань, а також норми, що впливають на виправдувальну та реєструючу функції бухгалтерського обліку, такі як види договорів та обов'язкові умови договорів.

У другому рівні системи бухгалтерського обліку встановлюються національні стандарти – НП(С)БО, які містять базові правила та принципи ведення бухгалтерського обліку, можливі прийоми та порядок складання звітності. Міністерство фінансів України є єдиним регулюючим органом на цьому рівні, який орієнтується на міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) під час розробки НП(С)БО. Жоден інший орган, що бере участь у розробці, не може здійснювати регулювання з точки зору кінцевого результату.

У системі бухгалтерського обліку третій рівень складають методичні рекомендації, які розробляються різними організаціями та професійними об'єднаннями. Ці рекомендації містять інструкції та вказівки щодо ведення бухгалтерського обліку та деталізують положення нормативних правових актів першого та другого рівнів. Приклади таких документів: методичні рекомендації щодо бухгалтерського обліку основних засобів; методичні рекомендації щодо інвентаризації майна та фінансових зобов'язань; методичні рекомендації щодо планування, обліку та калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) в окремих галузях та ін. До найважливіших документів цього рівня належать План рахунків бухгалтерського обліку та Інструкція щодо його застосування.

У четвертому рівні системи бухгалтерського обліку формуються робочі документи підприємства, які відображають облікову політику та підходи до розкриття бухгалтерської інформації у звітах. Для створення нормативного регулювання бухгалтерського обліку, що відповідає завданням реформування бухгалтерського обліку в Україні, необхідно зосередитися на наповненні третього і четвертого рівнів системи.

Обліковий процес розрахунків з постачальниками включає бухгалтерські процедури, оцінку операцій з одержання активів, їхню реєстрацію, накопичення та узагальнення інформації, підготовку інформації для управлінського персоналу та структурних підрозділів підприємства. Методологічні основи організації облікового процесу розрахунків з постачальниками включають оформлення вхідної інформації в обліку, обробку її та відображення у регістрах обліку.

Згідно з проведеними дослідженнями, були узагальнені основні організаційно-нормативні документи, що регулюють обліково-контрольний процес розрахунків з постачальниками (Рисунок 1.2).

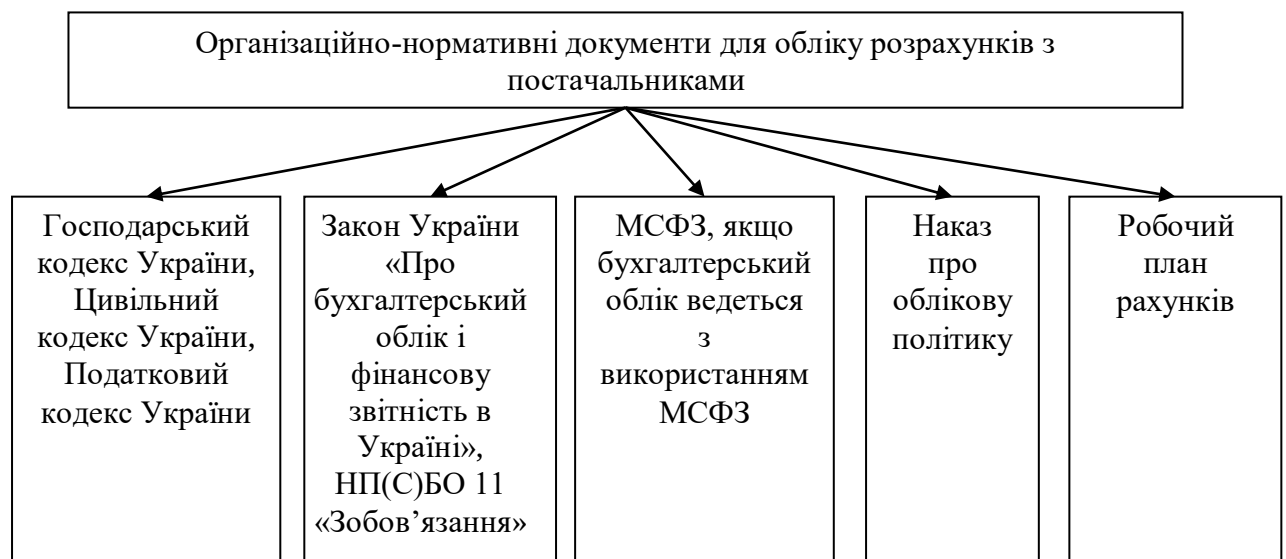

Рисунок 1.2 – Основні організаційно-нормативні документи обліково-контрольного процесу розрахунків з постачальниками

**Джерело: Узагальнено автором на основі [20, С. 60].*

Господарський кодекс України [6] є основним документом, який визначає принципи та правила господарювання в Україні. Він регулює господарські відносини між господарюючими суб'єктами та іншими учасниками взаємодії в сфері господарювання.

Цивільний кодекс України [30] регулює особисті немайнові та майнові відносини, що ґрунтуються на вільному волевиявленні, майновій самостійності та юридичній рівності учасників.

Податковий кодекс України [19] регулює взаємозв'язки, пов'язані зі справлянням зборів і податків в державі. Він визначає перелік зборів та податків, порядок їх адміністрування, права та обов'язки платників, компетенцію органів контролю, обов'язки посадових осіб, а також встановлює відповідальність за порушення законодавства в сфері оподаткування.

Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» [24] є нормативно-правовим актом, який встановлює правила та процедури регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні.

Національне Положення бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» [15] встановлює методологічні принципи формування інформації про зобов'язання та її відображення у фінансовій звітності.

Національне Положення бухгалтерського обліку 10 [14] встановлює правила та методи формування інформації про дебіторську заборгованість та її включення до фінансової звітності.

Таким чином, у процесі господарської та іншої діяльності підприємства виникають взаємовідносини з іншими суб'єктами господарювання, які фіксуються договорами. Розрахунки між підприємством та іншими суб'єктами можуть здійснюватися як у готівковій, так і у безготівковій формі.

Розрахунки з постачальниками є важливою складовою діяльності будь-якого підприємства. Бухгалтер повинен бути орієнтованим на оновлення законодавства, що стосується цієї сфери, оскільки ефективність розрахункових операцій відображає комплекс економічних процесів на підприємстві.

Отже, в Україні постійно вдосконалюється система правового та методичного регулювання бухгалтерського обліку, яка ґрунтується на чотирирівневій системі нормативно-правових актів.

1.3 Актуальні питання обліково-контрольного процесу розрахунків з постачальниками

Облік розрахунків з постачальниками - одна із найбільш важливих і складних ділянок в обліку, адже він займає одне з провідних місць в сфері обліку і затрогує матеріальні інтереси господарюючих суб'єктів. У будь-якому підприємстві, дана ділянка обліку є обов'язковою, вона є трудомісткою і складною. Важливо дуже, правильно проводити необхідні розрахунки без помилок, щоб контрагенти вчасно отримували грошові кошти [16, С. 87].

В теперішніх умовах, коли українська держава прагне до інтеграції в світове товариство, зростає значення та роль бухгалтерського обліку, адже існує потреба усіх рівнів управління в своєчасній і достовірній інформації про діяльність кожного господарюючого суб'єкта. Інформація, як матеріал обліку, потрібна для приймання управлінських рішень, адже, облік, як і аналіз, планування, прогнозування, мотивація і контроль є функцією управління підприємством (Рисунок 1.3).

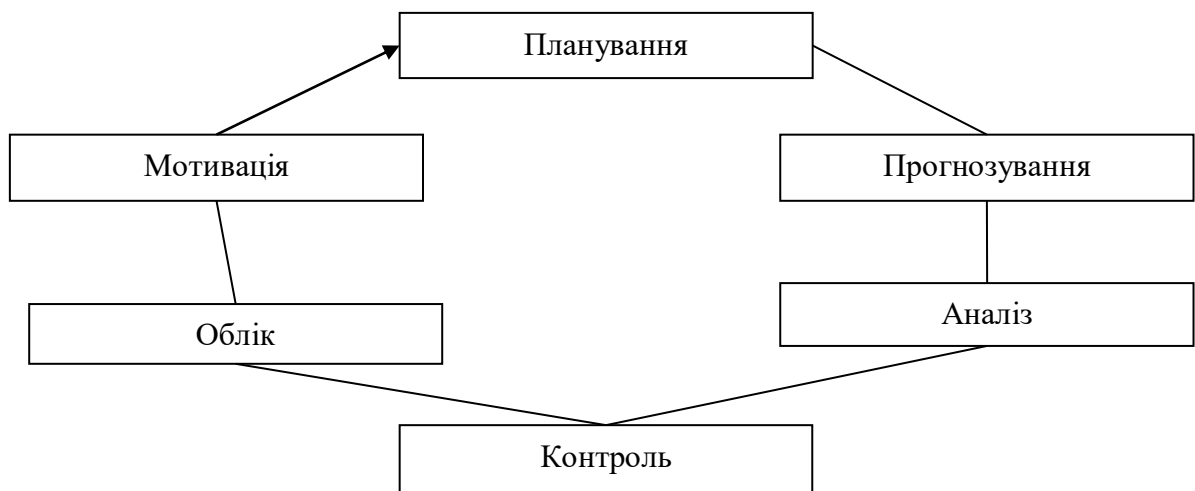

Рисунок 1.3 – Функції управління підприємством

**Джерело: Узагальнено автором на основі [22, С. 144].*

Досить важливою у бухгалтерському обліку розрахунків з постачальниками є контрольна функція, адже в обліку має місце відображення усіх господарських операцій у єдиному грошовому виміру, що дозволяє контролювати і враховувати

використання активів на підприємстві та раціонально ними управляти. Безпосередньо, ці властивості обліку дозволяють відображати всі зміни, що відбуваються у господарській діяльності.

Меліхова Т. О., Феофанов Л. К., Присяжнюк Д. В. [12, С. 38] пропонують методику контролю розрахунків з постачальниками, яка включає в себе такі елементи, як: анкета, загальний план, програма, робочі документи, що, в свою чергу, вплине на: проведення інвентаризації; достовірне оприбуткування від постачальників активів та оплата їм; факт претензій постачальникам з поставок та погашення їх; правильність віднесення заборгованості на рахунки обліку. Запропонована авторами методика контролю, на їх думку, надасть можливість дослідити законність здійснення розрахунків, охопити усі аспекти обліку розрахунків з постачальниками, достовірність оформлення первинних документів з постачальниками, що, в свою чергу, дозволить своєчасно виявити порушення й зменшити помилки.

Функція контролю дозволяє зупиняти та попереджати зловживання, раціонально використовувати ресурси, дотримуватись режиму економії та ін. В зв'язку із цим, можна засвідчити, що функція контролю розрахунків з постачальниками сприяє збільшенню дохідності господарюючих суб'єктів.

Для дійового функціонування усіх ланок підприємства доцільно володіти достовірною інформацією про фінансовий стан господарюючого суб'єкта, приміром, про існуючу кредиторську заборгованість, у якій вагому частку займають множинні розрахунки з постачальниками.

Ефективність процесу контролю діяльності підприємства, а саме, щодо операцій розрахунків з постачальниками та подій їх зміни залежить від організації та сформованої методики, що передбачає присутність логічного переліку етапів, прийомів і методів контролю та належного пакету робочих документів для щоб відобразити результати контролю обраного об'єкта й базується на визначеному переліку узагальнених джерел інформації.

Отже, виділимо декілька етапів здійснення контролю відображення зобов'язань перед постачальниками та відобразимо їх на рисунку 1.4.

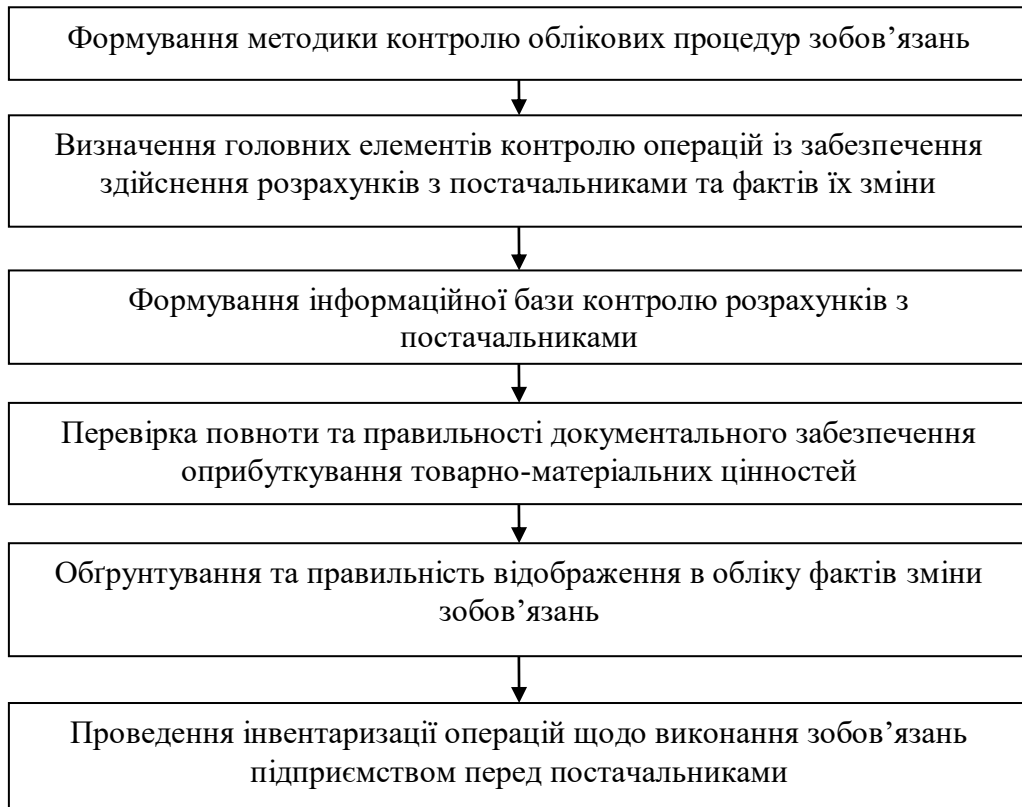

Рисунок 1.4 – Етапи здійснення контролю відображення зобов'язань перед постачальниками

**Джерело: Узагальнено автором на основі [12, С. 38].*

Розпочинається контроль за процесом постачання із оцінювання потенційного постачальника і якості матеріалів, сировини, інших ресурсів та послуг. Після того, як підписалися договори, перевіряється факт їх виконання та розрахункова дисципліна.

Киян А. В. і Ярмолюк О. Ф. [8, С. 79] вважають, що одним із важливих завдань результативної організації порядку внутрішнього контролювання операцій пов'язаних із забезпеченням здійснення договірних зобов'язань є регламентування здійснення його, тобто закріплення належного порядку проведення контролю у належних положеннях або наказах і формування системи внутрішніх розпорядчих документів підприємства:

- положення про облікову політику;
- положення про відокремлені підрозділи, філії, представництва;

- положення про договірні відносини;
- рафік документообігу;
- положення про відділ внутрішнього контролю;
- посадові інструкції працівників.

В свою чергу Соломка В.Ю. зазначає, що суб'єкти господарювання зобов'язані змоделювати точну стратегію організації обліку, основні аспекти якої, будуть уточнені у внутрішньому нормативному документі – обліковій політиці підприємства, що, в загальній сукупності, дозволить отримати правдивий інформаційний ресурс щоб прийняти ефективні управлінські рішення в перспективі й ідентифікації внутрішніх та зовнішніх ризиків, які здійснюють на платіжну систему бізнес-суб'єкта деструктивний вплив [26, С. 134].

Раціонально організований облік і контроль розрахунків з постачальниками, як зазначає Старченко І.Г., сприяє зміцнюванню фінансової і договірної дисципліни, виконанню зобов'язань з поставок товарно-матеріальних цінностей, скороченню кредиторської заборгованості, підвищенню відповідальності за дотриманням платіжної дисципліни, прискоренню оборотності коштів а, отже, покращенню фінансового стану підприємства [27, С. 684-685].

Думку попередніх авторів також підтримує Почепцова А.І., вона вказує, що забезпечення контролю за розрахунками та гарно організований облік, понижує ризики непостачання; появи, через неправильне складання податкових накладних та договорів, штрафних санкцій; виникнення дебіторської та кредиторської заборгованостей тощо. Варто також зазначити, що неточне ведення розрахунків з постачальниками може привести до порушення ліквідності всього підприємства. Інакше кажучи, якщо зростає рівень кредиторської заборгованості, відповідно, знижується рівень ліквідності [22, С. 143].

На важливість правильної організації обліку розрахунків з постачальниками звертає увагу і Божньова Т.А., адже від постачальників надходять активи, які потрібні для нормального життєвого циклу підприємства. На належному рівні організований облік розрахунків з контрагентами (постачальниками) забезпечить

своєчасне отримання активу, уникнення спірних питань щодо договірних зобов'язань [1, С. 28].

На необхідність контролю оборотності кредиторської та дебіторської заборгованостей, а також стану простроченої заборгованості вказує Круковська О.В. [11], оскільки, на думку автора, будь-яке відстрочення платежів зумовлює те, що підприємство фактично отримує тільки частку вартості активу, тому доцільно розширити систему авансових платежів. Організація роботи з договорами, надає змогу відрізнити те, чи працює він під відвантаження товарів чи за системою передоплати.

Примуш Ю.С., Головченко Є.Ю. для удосконалення організації обліку розрахунків з постачальниками пропонують [23, С. 137]:

- 1) правильно вибирати постачальника на початку договірної процесу, ознайомитися зі усіма умовами договору й забезпечити вчасне його виконання;
- 2) проводити аналіз структури та складу кредиторської заборгованості, безперервно контролювати строки погашення, розмір, щоб виявляти своєчасно прострочення;
- 3) стежити за співвідношенням кредиторської і дебіторської заборгованостей, щоб не створювати небезпеку фінансовій стійкості підприємства;
- 4) удосконалити класифікацію короткострокових боргів підприємства. Прикладом цього може бути розподіл заборгованості з строком погашення до трьох місяців, від трьох до шести та більше шести місяців;
- 5) ввести документ під назвою «Реєстр кредиторів», у якому детально буде наведена інформація за кожним кредитором, наприклад, строки оплати, кінцеве сальдо за кожним рахунком, що надасть можливість більш доцільніше планувати з ними розрахунки.

На думку авторів [23, С. 137] пропозиції сприятимуть вдосконаленню організації обліку розрахунків з постачальниками на підприємствах і надасть можливість краще проводити контроль за кредиторською заборгованістю та в установлені строки її погашати. За такої системи управління, залучені кошти

виступатимуть додатковим і відносно дешевим джерелом фінансування для підприємства.

Уникнути прострочену заборгованість за розрахунками з постачальниками можливо за умови проведення з контрагентом зустрічної звірки. Якщо використовується автоматизований метод обліку розрахунків з контрагентами, то не виникає проблема для дійового процесу звірки обоюдних вимог щодо появи заборгованості та погашення її. Акт взаємної звірки розрахунків між контрагентами розроблюється за довільною формою, однак має містити потрібну інформацію про появу заборгованості, терміни погашення її відповідно до договору та фактично. Завдяки безперервному проведенню взаємозвірок між контрагентами, унеможливлюються випадки, в яких заборгованість переноситься до розряду простроченої або відстроченої. Економічні процеси, які відбуваються на підприємстві, формують єдине ціле та передбачають виконання деяких завдань з метою одержання оптимального результату [16, С. 88-89].

В свою чергу Грищенко Є.В. пропонує такі дії [7, С. 642]:

- потрібно якісніше та краще проводити аналіз складу і структури кредиторської заборгованості відповідно конкретного постачальника, а також щодо строків утворення заборгованості чи строків можливого погашення її. Це дозволить вчасно виявляти прострочену заборгованість та вживати заходи щодо стягнення її. Інформація про строки погашення (виникнення) заборгованості має бути оперативною і регулярною. Ці дані доцільно вносити у окремий документ, зокрема: реєстр рахунків кредиторів, дебіторів. Скласти цей реєстр можна у вигляді матриці, де по рядках вказують суб'єкти заборгованості, а по стовпцях – терміни утворення. Це дозволить оперативно виявити боржників, робота з якими, може принести позитивний для підприємства результат;

- по-друге, варто проводити контролювання оборотності кредиторської заборгованості, а також стан щодо простроченої заборгованості, оскільки за умов інфляції відстрочення платежу є основою того, що господарюючий суб'єкт фактично одержує тільки частину вартості поставленого товару, тому доцільно розширити систему авансових платежів;

- по-третє, варто створювати графіки та таблиці для контролювання кредиторської заборгованості за розміром боргів кредиторів, а також за термінами погашення заборгованості;

- по-четверте, на підприємстві можливо організовувати аналітичну систему обліку дебіторської заборгованості не тільки за термінами, але й за розміром, місцезнаходженням господарюючих суб'єктів та пропонованих умов оплати.

Прогалини обліку розрахунків з постачальниками можуть спричинити появу кредиторської заборгованості, що негативно вплине на фінансовий стан підприємства. Причиною цього може являтися не лише недосконалість ведення обліку розрахунків з постачальниками, а й шахрайство і недбалість працівників підприємства.

Таким чином, ретельний облік і контроль розрахункових операцій, а також своєчасний оборот коштів мають значний вплив на фінансові результати підприємства. Одним з пріоритетних напрямів удосконалення управління є організація детального обліку інформації про стан розрахунків з постачальниками, яка надається зацікавленим сторонам для прийняття рішень.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКОВОГО ПРОЦЕСУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТОВ «РОСТ-2010»

2.1 Організаційно-економічна характеристика ТОВ «РОСТ-2010» м. Суми

Товариство з обмеженою відповідальністю «РОСТ-2010» знаходиться за адресою: м. Суми, вул. Харківська, 100. Зареєстроване 8 липня 2014 року. Засновник – громадянин України: Радьков Станіслав Євгенович. Статутний фонд складає 148 тис. грн. Метою створення підприємства є отримання прибутку шляхом надання в оренду та експлуатацію належного або орендованого нерухомого майна; оптової торгівлі молочними продуктами, яйцями, харчовими олією та жирами; оптової торгівлі цукром, шоколадом та кондитерськими виробами; оптової торгівлі кавою, чаєм, какао та спеціями тощо.

Основними перевагами реєстрації підприємства як ТОВ є:

1. Статутний капітал. Українське законодавство не передбачає мінімальної суми для статуту товариства з обмеженою відповідальністю. Образно кажучи, статутний капітал становить не менше 100 гривень. Але варто враховувати, що бізнес повинен мати доступ до фінансування для підтримки діяльності з самого початку. Це передбачає оренду житла, виплату заробітної плати та інші основні витрати. Переваги реєстрації.

2. Обмежень щодо участі немає. Кількість учасників ТОВ необмежена, Ви можете бути як єдиним засновником, так і одним із двохсот осіб. Також відсутні обмеження щодо громадянства та організаційно-правової форми.

3. Можливість укладати корпоративні угоди. Іншими словами, інтереси інвесторів захищені. Цей вид договору регулює відносини між усіма учасниками ТОВ, починаючи з керівництва і закінчуючи самими учасниками. У документі

можуть бути визначені умови, за яких учасники мають права чи обов'язки щодо купівлі чи продажу своїх акцій. Це знижує ризик для учасників.

4. Контроль діяльності підприємства. У товаристві з обмеженою відповідальністю всі рішення приймаються на зборах. Для внесення змін до статуту необхідно зібрати всіх учасників. Вони голосують за ті чи інші зміни. Крім того, у Статуті може бути передбачено, що серйозні рішення вимагають одностайної згоди. Статут є різновидом корпоративних статутів. Там описані всі нюанси. Крім того, варто зазначити, що Статут чітко визначає права та обов'язки керівництва щодо запобігання зловживанню владою.

Динаміку активів ТОВ «Рост-2010» в 2020 - 2022 рр. наведено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Динаміка активів ТОВ «Рост-2010» в 2020 - 2022 рр., тис. грн.

Показники	Рік			Абсолютний приріст (відхилення), +,-		Відносний приріст (відхилення), %		
	2020	2021	2022	2021 / 2020	2022 / 2021	2021 / 2020	2022 / 2021	2022 / 2020
Нематеріальні активи	2,3	25,6	10,9	23,3	-14,7	1013,04	-57,42	373,91
Незавершені капітальні інвестиції	-	468,4	-	468,4	-468,4	-	-100	-
Основні засоби	3854,5	6166,1	5451,8	2311,6	-714,3	59,97	-11,58	41,44
НЕОБОРОТНІ АКТИВИ	3856,8	6660,1	5462,7	2803,3	-1197,4	72,68	-17,98	41,64
Готова продукція	855,1	1014,2	1016,8	159,1	2,6	18,61	0,26	18,91
Запаси	872,7	1032,1	1041,7	159,4	9,6	18,27	0,93	19,37
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	259,3	407,6	173,5	148,3	-234,1	57,19	-57,43	-33,09
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	56,7	60,2	56,1	3,5	-4,1	6,17	-6,81	-1,06
Інша поточна дебіторська заборгованість	49,2	1097,9	820,4	1048,7	-277,5	2131,5	-25,28	1567,48
Гроші та їх еквіваленти	9,2	16,7	78,9	7,5	62,2	81,52	372,46	757,61
Витрати майбутніх періодів	5,8	7,8	18,8	2	11	34,48	141,03	224,14
Інші оборотні активи	-	188,2	0,5	188,2	-187,7	-	-99,73	-
ОБОРОТНІ АКТИВИ	1252,9	2810,5	2189,9	1557,6	-620,6	124,32	-22,08	74,79
БАЛАНС	5109,7	9470,6	7652,6	4360,9	-1818	85,35	-19,2	49,77

*Джерело: Розрахунки проведені на основі фінансової звітності ТОВ «РОСТ-2010»

(Додаток А)

Результати, отримані з таблиці 2.1, свідчать про те, що протягом першої половини аналізованого періоду показник вартості нематеріальних активів зазнав помітного зростання. Станом на 2021 р. вартість нематеріальних активів складала 25,6 тис. грн. (приріст показника становив 1013,04 %). Наступного року вартість нематеріальних активів зменшується на 57,42 % в порівнянні з роком раніше. На кінець 2022 р. сума первісної вартості основних засобів склала 12057 тис. грн. Станом на 2022 р. загальна вартість становила 10,9 тис. грн. У періоді дослідження приріст склав 373,91 %.

Щодо вартості незавершених капітальних інвестицій, то цей показник у 2021 р. становив 468,4 тис. грн., а в інші роки дослідження він відсутній.

У 2020 р. вартість основних засобів склала 3854,5 тис. грн. Ця сума відображає початкове зростання цього показника на 59,97%. У наступному році очікується зниження вартості основних засобів на 11,58% порівняно з попереднім роком. На кінець 2022 р. сума витрат на основні засоби досягла 5451,8 тис. грн., що свідчить про зниження виробничо-збутового потенціалу підприємства. За відсутністю прибуткових інвестицій у нерухомість ми можемо зробити висновок, що компанія утримувалася від інвестування коштів у майно для майбутньої оренди чи перепродажу.

На початок 2020 р. загальна вартість необоротних активів склала 3856,8 тис. грн. Спочатку відбулося значне зростання необоротних активів на 72,68%, що свідчить про покращення фінансового стану товариства. Однак, ця тенденція не збереглася і в наступному періоді, необоротні активи знизилися у вартості на 17,98%.

За оборотними активами спостерігається помітна тенденція. На початок 2020 р. обсяг готової продукції становив 855,1 тис. грн. У 2021 р. відбулося зростання на 18,61% порівняно з попереднім роком. Загалом, збільшення обсягу цієї категорії активів позитивно впливає на безперервність виробництва та продажів. Однак виникає проблема, коли відбувається надмірне накопичення готової продукції, що може спричинити необхідність залучення додаткових кредитних коштів. У наступному році спостерігається чергове зростання обсягів

готової продукції на 0,26% порівняно з попереднім роком. На кінець 2022 р. обсяг готової продукції склав 1016,8 тис. грн.

На початок 2020 р. сума запасів оцінювалася в 872,7 тис. грн. Станом на 2021 р. резерви зросли на 18,27% порівняно з попереднім роком. Наступний рік приніс додаткове зростання кількості запасів на 0,93% порівняно з попереднім роком. На кінець 2022 р. сума резервів оцінювалася в 1041,7 тис. грн.

У 2020 р. на початок досліджуваного періоду сума дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги склала 259,3 тис. грн., що свідчить про зростання на 57,19%. Проте спостерігається зміна тенденції, оскільки сума дебіторської заборгованості за цими елементами зменшується на 57,43%. Хоча це обмежує збут продукції та послуг, це позитивно впливає на фінансові витрати, оскільки немає потреби в додаткових коштах для фінансування цих активів. На кінець 2022 р. загальна вартість дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги становила 173,5 тис. грн.

За досліджуваний період з 2020 по 2022 роки, сума дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом практично не змінилася, залишаючись на рівні 56,1 тис. грн.

У 2020 році сума іншої поточної дебіторської заборгованості становила 49,2 тис. грн. Це значення зросло на 2131,5%, але пізніше спостерігалася зменшення на 25,28%. На кінець 2022 року сума заборгованості становила 820,4 тис. грн.

Підприємство не вкладає грошові кошти у фінансові інструменти на короткий термін, але зберігає їх на розрахунковому рахунку та в касі, що є типовою практикою для багатьох підприємств.

У 2020 році загальна вартість оборотних активів становила 1252,9 тис. грн. Спостерігався приріст на 124,32%, але в наступному періоді відбулося зменшення на 22,08%.

У першому році досліджуваного періоду загальна вартість активів зросла на 85,35%, що свідчить про підвищення потенціалу підприємства генерувати прибуток для власників. Проте, протягом всього періоду спостерігалася зменшення активів на 19,2% на останній рік порівняно з попереднім. Загалом,

протягом всього періоду аналізу, загальна вартість активів збільшилася на 49,77%.

Динаміку джерел фінансування ТОВ «Рост-2010» в 2020 - 2022 рр. наведено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Динаміка джерел фінансування ТОВ «Рост-2010» в 2020 - 2022 рр., тис. грн.

Показники	Рік			Абсолютний приріст (відхилення), +,-		Відносний приріст (відхилення), %		
	2020	2021	2022	2021 / 2020	2022 / 2021	2021 / 2020	2022 / 2021	2022 / 2020
Зареєстрований (пайовий) капітал	1500	1500	1500	-	-	-	-	-
Резервний капітал	53,1	59,4	59,3	6,3	-0,1	11,86	-0,17	11,68
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-303,3	-160,9	-138,9	142,4	22	-46,95	-13,67	-54,2
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ	1249,8	1398,5	1421	148,7	22,5	11,9	1,61	13,7
Короткострокові кредити банків	351,1	664,2	320,4	313,1	-343,8	89,18	-51,76	-8,74
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	2036,1	4133,8	4170,9	2097,7	37,1	103,03	0,9	104,85
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	20,1	20,4	160,3	0,3	139,9	1,49	685,78	697,51
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування	23,4	24	29,2	0,6	5,2	2,56	21,67	24,79
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	86,7	85,9	106	-0,8	20,1	-0,92	23,4	22,26
Інші поточні зобов'язання	1342,5	3143,8	1445,4	1801,3	-1698,4	134,18	-54,02	7,66
ПОТОЧНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	3859,9	8072,1	6232,2	4212,2	-1839,9	109,13	-22,79	61,46
Баланс	5109,7	9470,6	7652,6	4360,9	-1818	85,35	-19,2	49,77

**Джерело: Розрахунки проведені на основі фінансової звітності ТОВ «РОСТ-2010»*

(Додаток А)

Згідно даних таблиці 2.2 отримано наступні результати.

За останні три роки (2020-2022) сума зареєстрованого (пайового) капіталу становила 1500 тис. грн., а сума статутного капіталу залишалася незмінною.

У 2021 р. сума резервного капіталу збільшилася на 11,86%, а в 2022 р. залишалася майже на тому ж рівні - 59,3 тис. грн.

У 2020 році сума непокритого збитку становила 303,3 тис. грн. Проте в 2021р. показник зменшився на 46,95%, що свідчить про ефективну роботу менеджменту та зростання власного капіталу суб'єкта господарювання. Тенденція залишилася такою ж, як і роком раніше. Це дозволяє стверджувати, що менеджмент успішно виконує поставлені завдання та досягає цілей зростання добробуту інвесторів. На кінець 2022 р. сума непокритого збитку становила 138,9 тис. грн.

За 2020 р. власний капітал підприємства збільшився з 1249,8 тис. грн. на початку року до 1398,5 тис. грн. на кінець року. У 2021 році показник збільшився на 11,9%, що свідчить про позитивну динаміку і підвищення добробуту інвесторів і власників підприємства. За останній рік спостерігається позитивна тенденція зростання суми власного капіталу, яка становить 1,61%. На кінець 2022 року власний капітал підприємства склав 1421 тис. грн.

У 2020 р. сума позикових короткострокових коштів від банку становила 351,1 тис. грн. Приріст цього елемента пасивів становив в 2021 р. 89,18 % порівняно з попереднім роком. У 2022 році підприємство зменшило свою суму на 51,76% порівняно з попереднім роком. Це означає, що протягом цього періоду підприємство активно користується короткостроковими позиковими коштами банку. Наявність поточних фінансових ресурсів сприяє покращенню ліквідності підприємства і дозволяє йому використовувати гнучку фінансову політику. На кінець 2022 р. сума позикових короткострокових коштів становила 320,4 тис. грн.

За період з 2020 по 2022 роки сума кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги зростала. У 2021 р. вона збільшилася на 103,03% порівняно з попереднім роком, а в 2022 році досягла 4170,9 тис. грн.

У 2020 році сума поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом становила 20,1 тис. грн. У 2021 році вона збільшилася на 1,49% порівняно з попереднім роком, а в наступному році приріст залишається

позитивним. В кінці 2022 р. сума поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом, склала 160,3 тис. грн.

У 2021 р. сума поточної кредиторської заборгованості за розрахунками зі страхування зросла на 2,56% в порівнянні з 2020 р. Наступного року приріст залишається позитивним. За останні три роки спостерігається зростання поточної кредиторської заборгованості за розрахунками зі страхування та оплати праці. У 2021 р. сума заборгованості зменшилася на 0,92% порівняно з попереднім роком, але наступного року відбувся приріст на 23,4%. Наприкінці 2022 р. сума заборгованості за розрахунками з оплати праці становила 106 тис. грн., що є більшою, ніж сума заборгованості за розрахунками зі страхування (29,2 тис. грн.). За цими показниками важко судити про залучення джерел, оскільки вони були погашені на початку наступного року.

За період з 2020 по 2022 роки сума інших короткострокових зобов'язань зросла на 134,18%, а потім зменшилася на 54,02%. Наприкінці 2022 р. сума цих зобов'язань становила 1445,4 тис. грн.

Зростання суми короткострокових зобов'язань негативно впливає на поточну ліквідність, що може бути спостережено у першому році, коли загальна вартість пасивів становила 3859,9 тис. грн. Показник зріс на 109,13%, що свідчить про збільшення фінансових ресурсів підприємства для здійснення його діяльності. За період, що досліджувався, спостерігалася тенденція зменшення, причому в останньому році це зменшення становило 22,79% в порівнянні з попереднім роком.

Динаміку показників ліквідності ТОВ «Рост-2010» в 2020 - 2022 рр. наведено в таблиці 2.3.

Згідно даних таблиці 2.3 отримано наступні результати.

Значення показника ліквідності підприємства за досліджуваний період було нижче нормативного значення, що свідчить про його нездатність погасити всі зобов'язання протягом року. У 2021 та 2022 роках ліквідність підприємства залишалась на однаковому низькому рівні.

Таблиця 2.3 – Динаміка показників ліквідності ТОВ «Рост-2010» в 2020 - 2022 рр.

Показники	Рік			Абсолютний приріст (відхилення), +,-		
	2020	2021	2022	2021 / 2020	2022 / 2021	2022 / 2020
Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	0,32	0,35	0,35	0,03	0	0,03
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,1	0,22	0,18	0,12	-0,04	0,08
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0	0	0,01	0	0,01	0,01
Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості	0,17	0,37	0,24	0,2	-0,13	0,07

**Джерело: Розрахунки проведені на основі фінансової звітності ТОВ «РОСТ-2010» (Додаток А)*

У 2020 р. показник швидкої ліквідності підприємства був нижче нормативного, оскільки воно могло швидко погасити лише 10% поточних зобов'язань. У 2021 р. та на кінець досліджуваного періоду показник також залишався нижче нормативного, становлячи відповідно 0,22 та 0,18.

Показник абсолютної ліквідності підприємства в 2020 році був нульовим, що означає, що воно не могло негайно погасити свої поточні зобов'язання. У 2021 році значення показника залишилося незмінним, але на кінець досліджуваного періоду воно становило 0,01, що може свідчити про незначне поліпшення ліквідності підприємства.

Значення показника співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості вказує на те, як підприємство отримує та використовує фінансові ресурси. У 2020 р. показник менше одиниці, що свідчить про те, що підприємство отримує більше кредиторської заборгованості, ніж формує дебіторську заборгованість. У 2021 р. показник зменшився до 0,37, що свідчить про ефективну політику управління кредиторсько-дебіторською заборгованістю, де на кожну гривню кредиторської заборгованості припадає 0,24 гривень дебіторської заборгованості.

Динаміку показників фінансової стійкості ТОВ «Рост-2010» в 2020 - 2022 рр. наведено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Динаміка показників фінансової стійкості ТОВ «Рост-2010» в 2020 - 2022 рр.

Показники	Рік			Абсолютний приріст (відхилення), +, –		
	2020	2021	2022	2021 / 2020	2022 / 2021	2022 / 2020
Власні обігові кошти, тис. грн.	- 2607	-5261,6	-4041,7	-2654,6	1219,9	-1434,7
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	-2,08	-1,87	-1,85	0,21	0,02	0,23
Маневреність власних оборотних коштів	0	0	-0,02	0	-0,02	-0,02
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами запасів	-2,99	-5,1	-3,88	-2,11	1,22	-0,89
Коефіцієнт фінансової автономії	0,24	0,15	0,19	-0,09	0,04	-0,05
Коефіцієнт фінансової залежності	4,09	6,77	5,39	2,68	-1,38	1,3
Коефіцієнт фінансового левириджу	3,09	5,77	4,39	2,68	-1,38	1,3
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-2,09	-3,76	-2,84	-1,67	0,92	-0,75
Коефіцієнт фінансової стійкості (покриття інвестицій)	0,24	0,15	0,19	-0,09	0,04	-0,05

**Джерело: Розрахунки проведені на основі фінансової звітності ТОВ «РОСТ-2010» (Додаток А)*

Згідно даних таблиці 2.4 отримано наступні результати.

Наявність власних оборотних коштів є важливим фактором для гнучкої фінансової політики підприємства та зменшення потреби в позикових коштах, що позитивно впливає на фінансову стабільність. У 2020 році показник відсутній, але в 2021 році значення становить -5261,6 тис. гривень, знижуючись до 4041700 грн. на кінець періоду.

У 2020 р. підприємство не використовувало власні кошти для поповнення обігових коштів. Для цього товариству довелося взяти на себе зобов'язання. У 2021 р. значення цього показника становить -1,87, тобто на кожну гривню оборотних коштів припадає -1,87 гривні власних оборотних коштів.

Під маневреністю власного оборотного капіталу розуміється частка абсолютних ліквідних активів у власному оборотному капіталі, що забезпечує свободу фінансових операцій. Цей показник протягом першої половини

досліджуваного періоду був від'ємним через відсутність власних обігових коштів. У 2021 році його значення дорівнює 0.

В 2020 р. на кожен гривню запасів припадає -2,99 грн. власних оборотних коштів. Це означає, що негативний власний оборотний капітал не дозволяє фінансувати запаси за власний рахунок. Для цього товариство залучило кредитні ресурси. У 2021 р. значення цього показника становить -5,1. На кінець досліджуваного періоду значення цього показника становило -3,88, тоді як у 2021 р. воно становить -5,1, тобто сума власних коштів відсутня.

У 2020 р. коефіцієнт власного капіталу становив 0,24, що є надзвичайно високим. При позитивному ефекті фінансового левериджу цей показник рекомендується знизити. У 2021 р. значення показника вище нормативного. На кінець періоду дослідження значення цього показника становило 0,19.

Коефіцієнт фінансової залежності є оберненим до показника автономії. Стандартне значення становить від 1,66 до 2,5. У 2020 р. на кожен гривню власного капіталу буде нараховано 4,09 грн. Зобов'язання повинні платити. Значення показника в перший рік вище нормативного рівня. У 2021 р. значення цього показника становить 6,77 гривні. У 2022 р. на кожен гривню власного капіталу буде нараховуватися 5,39 гривні.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу вказує на те, яка частина власних оборотних коштів є у власному капіталі підприємства. Якщо значення цього показника негативне протягом звітного періоду, це означає, що підприємство не має власних оборотних коштів.

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу вказує на відношення зобов'язань до сукупного обсягу пасивів. У 2020 р. цей коефіцієнт становив 0.27 грн. на кожен гривню пасивів, а на кінець досліджуваного періоду - 0.46 грн. на кожен гривню фінансових ресурсів. У 2021 р. 37.04% пасивів були сформовані за рахунок зобов'язань.

Коефіцієнт фінансової стійкості враховує власний капітал, поточні зобов'язання та характеризує рівень фінансової стабільності в перспективі більше 1 року. У 2020 р. 24% активів було фінансовано за рахунок постійних джерел

фінансування. Нормативне значення коефіцієнта фінансової стійкості становить 0,8 і більше. У 2021 р. показник фінансування залишається на низькому рівні, що створює значний ризик недостатності коштів для ефективного здійснення діяльності. Значення фінансування на кінець року також нижче нормативного.

Для проведення розрахунків, аналізу показників нами було використано річну фінансову звітність ТОВ «РОСТ-2010» (2020-2022 рр.). До кваліфікаційної роботи додаємо: Баланс (Звіт про фінансовий стан) (Додаток А); Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (Додаток А).

2.2 Організаційно-практичні аспекти облікового процесу розрахунків з постачальниками

ТОВ «РОСТ-2010» використовує програмне забезпечення 1С: «Управління торговим підприємством» для автоматизації процесів та зменшення часу, витраченого на обчислювальні операції з обліку розрахунків з постачальниками.

Для облікового процесу розрахунків з постачальниками в ТОВ «РОСТ-2010» використовують рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», який використовується для відображення операцій з контрагентами. Цей рахунок може відображати як заборгованості, так і видані аванси. Операції з цього рахунку проводяться на підставі первинних документів, таких як товарна накладна при купівлі товару і акт виконаних робіт/послуг при отриманні.

Формування замовлень постачальникам є спрощеною альтернативою об'ємно-календарного планування закупівель і рекомендується використовувати у випадках, коли не потрібно враховувати різні критерії вибору постачальників та визначати ціни та строки постачання. Наприклад, цей метод може бути застосований, якщо для кожної номенклатурної позиції єдиний постачальник або постачальник заздалегідь не відомий. У конфігурації «Управління торговим підприємством» наведені приклади моделювання цього процесу, який можна

активувати натисканням кнопки «Формування замовлень» у верхній командній панелі форми документа «План закупівель».

Після обробки інформації про потреби, створюється форма замовлень для постачальників. Форма містить дворівневе дерево, де на першому рівні представлена інформація про постачальника, а на другому рівні - номенклатурні позиції потреби.

Основний постачальник вибирається для окремих номенклатурних позицій шляхом вказання відповідного реквізиту «Основний постачальник» в довіднику «Номенклатура».

Для відображення і введення даних про потребу, замовлену кількість і кількість, що замовляється, використовуються одиниці зберігання залишків. Розрахунок значення в колонці «Замовлене кільк.» залежить від складу вихідної інформації щодо закупівель.

Існують два способи розрахунку замовленої кількості товарів:

- для потреб, не пов'язаних із замовленнями покупців;
- для потреб, пов'язаних із замовленнями покупців.

Для потреб, не пов'язаних із замовленнями покупців, замовлена кількість визначається як невиконана частина замовлень постачальникам на дату закінчення планового періоду.

Для потреб, пов'язаних із замовленнями покупців, замовлена кількість визначається за даними розміщення замовлень покупців у замовленнях постачальникам. Значення в колонці «Замовити кільк.» є різницею між значеннями в колонках «Замовлена кільк.» і може бути змінено користувачем для встановлення необхідної кількості товару, що замовляється.

Після натискання кнопки «Виконати» формується список замовлень постачальникам, який відображається на закладці «Замовлення постачальникам».

Після формування замовлень їх можна переглянути, роздрукувати та видалити зі списку непотрібні.

Важливе значення для ТОВ «РОСТ-2010» має відображення в обліку розрахунків з постачальниками. Використовуючи програмний продукт 1С: «Управління торговим підприємством» розглянемо особливості його здійснення.

Довідник «Контрагенти». У цьому довіднику зібрана повна інформація про підприємства або фізичні особи, які виступають як постачальники.

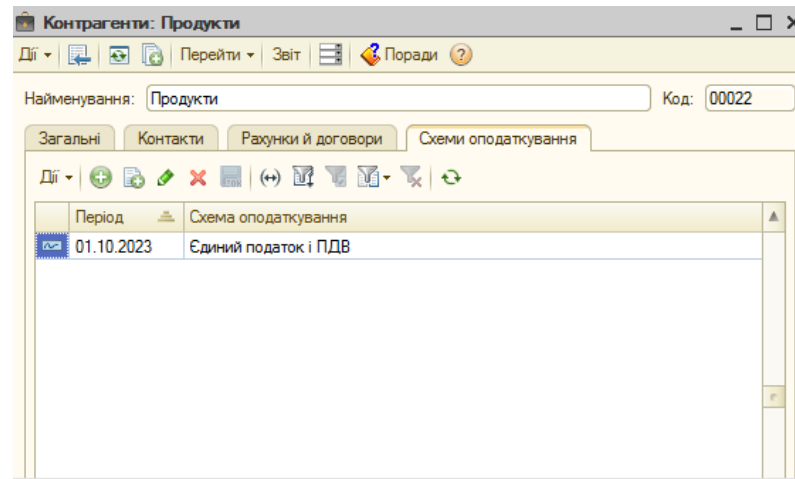

Рисунок 2.1 – Елемент довідника «Контрагенти»

**Джерело: Дані наведені на основі програмного забезпечення ТОВ «РОСТ-2010»*

У довіднику «Контрагенти» є функція угруповування, яка дозволяє класифікувати контрагентів. Контрагентами можуть бути як юридичні, так і фізичні особи. Для створення картки контрагента можна скористатися кнопкою «Створити» у списку довідника.

Для повної ідентифікації підприємства та забезпечення автоматичного заповнення документів, необхідно вказати повну назву, ІПН, КПП, контактні та банківські дані. Рахунки обліку розрахунків з контрагентами можуть бути заповнені автоматично за допомогою посилання на панелі навігації.

Для зручності та ефективності, дані рахунків можуть бути використані в документах для будь-якого контрагента, будь-якого підприємства, будь-якого договору та розрахунків у гривнях. Щоб прискорити процес заповнення даних контрагента, можна використовувати ІПН.

У разі розрахунків з постачальниками за умови, що обидві сторони є платниками ПДВ, ТОВ «РОСТ-2010» має право на податковий кредит, який

зменшує зобов'язання по цьому податку перед бюджетом. Право на податковий кредит виникає за правилом першої події, але може бути визнано лише при реєстрації податкової накладної постачальником у ЄРПН. Якщо було перераховано аванс і пройшла реєстрація податкової накладної, ТОВ «РОСТ-2010» отримує право на податковий кредит.

Документами, що впливають на взаєморозрахунки, є документи надходження та повернення товару, реалізації послуг з переробки, надходження та списання з розрахункового рахунку та інші. Найпоширеніші операції включають купівлю товару у постачальника (Рисунок 2.2) та реалізацію товару кінцевому покупцю.

Рисунок 2.2 – Документ «Надходження товарів і послуг»

**Джерело: Дані наведені на основі програмного забезпечення ТОВ «РОСТ-2010»*

У разі наявності заборгованості перед постачальником, вона буде відображена на рахунку обліку розрахунків із постачальниками (Рисунок 2.3).

Рахунок Дт	Субkonto Дт	Валюта Дт	Сума (грн) Дт	Рахунок Кт	Субkonto Кт	Валюта Кт	Сума (грн) Кт
281	Товар 1	100,000	5,000.00	631	ТОВ Постачальник		5,000.00
6442	ТОВ Постачальник			631	ТОВ Постачальник		1,000.00

Рисунок 2.3 – Кореспонденція рахунків документу «Надходження товарів і послуг»

**Джерело: Дані наведені на основі програмного забезпечення ТОВ «РОСТ-2010»*

Після погашення частини заборгованості за товари перед постачальником за допомогою документа «Платіжне доручення вихідне», зменшуємо загальну суму боргу.

Облік розрахунків з постачальниками в ТОВ «РОСТ-2010» здійснюється за допомогою бухгалтерських рахунків, встановлених Інструкцією до Плану рахунків згідно з наказом Мінфіну від 30.11.1999 р. № 296 (Рисунок 2.4 та Таблиця 2.5).

Код	Найменування	З...	Акт.	В...	Кл.	П/о	Субkonto 1	Субkonto 2	Субkonto 3
62	Короткострокові векселі видані		П				Цінні папери		
621	Короткострокові векселі, видані в національній валюті		П				Цінні папери		
622	Короткострокові векселі, видані в іноземній валюті		П	✓			Цінні папери		
63	Розрахунки з постачальниками та підрядниками		АП				Контрагенти	Договори	Документи розрахунків з контрагентами
631	Розрахунки з вітчизняними постачальниками		АП				Контрагенти	Договори	Документи розрахунків з контрагентами
632	Розрахунки з іноземними постачальниками		АП	✓			Контрагенти	Договори	Документи розрахунків з контрагентами
633	Розрахунки з учасниками ПФГ		АП				Контрагенти	Договори	Документи розрахунків з контрагентами
64	Розрахунки за податками й платежами		АП						
641	Розрахунки за податками		АП						
6411	Розрахунки за ПДФО		АП						
6412	Розрахунки за ПДВ		АП						
6413	Розрахунки за податком на прибуток		АП				(об) Статті податкових декларацій		
6414	Розрахунки по єдиному податку		АП				(об) Статті податкових декларацій		
6415	Розрахунки по інших податках		АП				Податки		
6416	Розрахунки за акцизом		АП						
642	Розрахунки по обов'язкових платежах		АП				Податки		
643	Податкові зобов'язання		АП				Контрагенти	Договори	Документи розрахунків з контрагентами
6431	Податкові зобов'язання		А				Контрагенти	Договори	Документи розрахунків з контрагентами
6432	Податкові зобов'язання невідтверджені		П				Контрагенти	Договори	Документи розрахунків з контрагентами
6433	Коригування податкових зобов'язань		АП						
6434	Податкові зобов'язання (роздіб)		АП						
6435	Умовний продаж		АП						
644	Податковий кредит		АП				Контрагенти	Договори	Документи розрахунків з контрагентами
6441	Податковий кредит		П				Контрагенти	Договори	Документи розрахунків з контрагентами
6442	Податковий кредит невідтверджений		А				Контрагенти	Договори	Документи розрахунків з контрагентами
6443	Коригування податкового кредиту		АП						

Рисунок 2.4 – Фрагмент плану рахунків програмного продукту 1С: «Управління торговим підприємством»

**Джерело: Дані наведені на основі програмного забезпечення ТОВ «РОСТ-2010»*

Таблиця 2.5 – Характеристика рахунків, на яких ведеться облік розрахунків з постачальниками в ТОВ «РОСТ-2010»

Рахунок	Назва	Призначення
631	Розрахунки з вітчизняними постачальниками	У ТОВ «РОСТ-2010» ведеться облік розрахунків з постачальниками, який охоплює не тільки придбання ТМЦ, але й робіт, послуг, основних засобів та інших необоротних активів, пов'язаних з основною діяльністю підприємства
685	Розрахунки з іншими кредиторами	Даний рахунок використовується ТОВ «РОСТ-2010» для обліку некомерційних витрат, розрахунків з оренди, оплати комунальних послуг, послуг зв'язку та розрахунків з постачальниками, які потрібно відділити від основних поставок. Він є альтернативою субрахунку 631 і може використовуватися замість нього
371	Розрахунки за виданими авансами	Проводиться облік заборгованості постачальника на основі попередньої оплати

**Джерело: Дані наведені на основі облікової політики ТОВ «РОСТ-2010»*

Бухгалтерські проведення з обліку розрахунків з постачальниками включають в себе ряд дій та процедур, які необхідно виконати для правильного відображення фінансових операцій з цими сторонами (Таблиця 2.6).

Таблиця 2.6 – Кореспонденція рахунків з обліку розрахунків з постачальниками

Господарська операція	Дт	Кт	Сума, грн.
Отримання товару			
Отримано від постачальника товар	281	631	10000
Відображено право на податковий кредит (до реєстрації податкової накладної постачальником)	6442	631	2000
Після реєстрації податкової накладної постачальником у ЄРПН, нараховується податковий кредит з ПДВ	6441	6442	2000
Оплачено за товар постачальнику	631	311	12000
Сплата постачальнику авансу			
Перераховано постачальнику попередню оплату за товар	371	311	12000
Відображено право на податковий кредит (до реєстрації податкової накладної постачальником)	6442	6441	2000
Після реєстрації податкової накладної постачальником у ЄРПН, нараховується податковий кредит з ПДВ	6411	6442	2000
Отримано від постачальника товар	281	631	10000
Відображено розрахунки в частині ПДВ	6441	631	2000
Відображено взаємозалік заборгованостей	631	371	10000

**Джерело: Дані наведені на основі програмного забезпечення ТОВ «РОСТ-2010»*

За порушення встановленого порядку ведення бухобліку посадовій особі підприємства загрожує штраф згідно зі ст. 164 Кодексу України про адміністративні правопорушення. Однак, такий штраф можуть накласти лише контролюючі органи, та й то лише на ті підприємства, які отримують фінансування з бюджету.

У разі зміни суми компенсації товарів, робіт або послуг, включаючи повернення товарів, необхідно оформити відповідний документ, такий як накладна на повернення. Продавець повинен також надати покупцеві довіреність на отримання товарів.

ТОВ «РОСТ-2010» мав можливість отримати податковий кредит із ПДВ на підставі оригіналу податкової накладної продавця, якщо операція поставки

обкладалася податком. Він також повинен був відобразити податкову накладну в Реєстрі виданих та отриманих податкових накладних та включити операцію придбання в розділ II декларації з ПДВ.

При поверненні товару, за яким покупець відображав податковий кредит, покупець повинен зменшити податковий кредит, незалежно від наявності Розрахунку коригування до податкової накладної.

У разі повернення товарів або отримання від продавця коштів за товар, необхідно здійснити операцію коригування в обліку. Якщо немає оригіналу Розрахунку коригування, потрібно оформити бухгалтерську довідку. При заповненні рядків обов'язково потрібно вказати суми ПДВ з Розрахунку коригування.

У бухгалтерському обліку покупця повернення товарів відображається методом сторно, що означає, що бухгалтерські записи, які були зроблені при придбанні товарів, будуть скасовані або відмінені. Це означає, що сума, яка була відображена як витрата при придбанні товарів, буде зменшена або видалена з бухгалтерського запису покупця. Таким чином, повернення товарів впливає на фінансовий стан покупця, зменшуючи його витрати та збільшуючи його наявні грошові кошти або активи (Таблиця 2.7, Таблиця 2.8).

Таблиця 2.7 – Облік операцій з повернення товарів у ТОВ «РОСТ-2010»

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік			Податковий облік, грн	
		Дт	Кт	Сума, грн	Дохід	Витрати
Придбання товару						
1	Придбано товар	28	631	10000	-	-
2	Відображено податковий кредит	641	631	2000	-	-
Повернення товару						
3	Повернено придбаний товар (методом сторно)	28	631	10000	-	-
4	Відкориговано податковий кредит (методом сторно)	641	631	2000	-	-

**Джерело: Дані наведені на основі програмного забезпечення ТОВ «РОСТ-2010»*

Таблиця 2.8 – Облік операцій повернення авансу в ТОВ «РОСТ-2010»

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік			Податковий облік, грн.	
		Дт	Кт	Сума, грн.	Дохід	Витрати
Перерахування авансу						
1	Перераховано аванс	371	311	12000	-	-
2	Відображено податковий кредит із ПДВ	641	644	2000	-	-
Повернення авансу						
3	Повернено аванс	311	371	12000	-	-
4	Зменшено (відкориговано) податковий кредит із ПДВ (методом сторно)	641	644	2000	-	-

**Джерело: Дані наведені на основі програмного забезпечення ТОВ «РОСТ-2010»*

Якщо на дату балансу раніше визнане зобов'язання не підлягає погашенню, його сума включається до доходу підприємства. Для цього робиться запис у рахунку обліку кредиторської заборгованості та рахунку «Інші доходи від звичайної діяльності». Однак, перед списуванням кредиторської заборгованості, підприємство повинно бути впевнене, що зобов'язання перед контрагентом не буде виконано, навіть після спливу строку позовної давності.

Якщо підприємство має достеменну інформацію про непогашення зобов'язань перед контрагентом з причин, таких як ліквідація, сплив строку позовної давності або рішення керівництва про непогашення зобов'язань, то воно має право списати ці зобов'язання. Однак, сплив строку позовної давності сам по собі не є достатньою підставою для списання кредиторської заборгованості, оскільки існує вірогідність проведення розрахунків після цього строку.

У даному випадку, внаслідок помилки, керівництво підприємства відмовило контрагенту в погашенні боргу через сплив строку позовної давності. Бухгалтер, не отримавши цю інформацію вчасно, не вніс списання заборгованості на відповідну дату балансу.

Для виправлення бухгалтерських помилок необхідно корегувати записи відповідного періоду, залежно від часу їх допущення.

У бухгалтерському обліку помилки поточного звітного періоду в облікових регістрах потрібно виправляти коректурним способом, тобто закреслювати

неправильні дані і над закресленим наводити правильну інформацію. Це передбачено Положенням про документальне забезпечення записів.

У разі, коли ТОВ «РОСТ-2010» не зазначило кореспонденцію списання кредиторської заборгованості, списання проводять на дату балансу. Для цього достатньо в облікових регістрах додати кореспонденцію Дт 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками» та Кт 746 «Інші доходи від звичайної діяльності». Не є помилкою списання кредиторської заборгованості не у відповідному місяці, а на кінець кварталу. Бухгалтерську довідку про виправлення помилки скласти немає потреби.

У разі виявлення помилки в звітному періоді, підприємство повинно виправити її методом «червоного сторно» за допомогою додаткової проводки. Дані повинні бути внесені до облікового регістру в місяці, у якому помилка була виявлена. Бухгалтерська довідка повинна містити причину помилки, посилання на документи та облікові регістри, у яких була допущена помилка та пропущену кореспонденцію.

Несписання кредиторської заборгованості за отримані, але неоплачені товари, яке не було здійснене в минулому році, може вплинути на нерозподілені прибутки і показники фінансової звітності підприємства. Для виправлення цієї помилки рекомендується коригувати сальдо нерозподіленого прибутку на початок звітного року, навіть якщо немає залишку нерозподіленого прибутку або є непокриті збитки.

Помилка, виявлена за минулий рік, мала вплив на показники, зокрема на доходи та нерозподілений прибуток. Для виправлення помилки необхідно зробити кореспонденцію між рахунками Дт 631 та Кт 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)».

У разі виявлення помилок у фінансовій звітності попередніх періодів, необхідно провести повторне складання звітності з урахуванням виправлень. У примітках до фінансових звітів необхідно вказати інформацію про виправлення помилок, зокрема зміст і суму помилки, статті фінансової звітності, які були переобраховані, та факт повторного оприлюднення виправлених звітів.

Дослідження показали, що первинний, синтетичний та аналітичний облік в ТОВ «РОСТ-2010» ведеться згідно законодавства. Управління процесом постачання та розрахунковими відносинами з постачальниками є ключовим фактором для оптимальної організації цих процесів. Ефективне управління вимагає належної організації обліку, який забезпечує необхідну інформацію для прийняття управлінських рішень та своєчасних розрахунків за отримані товари і матеріали.

2.3 Вдосконалення облікового процесу розрахунків з постачальниками

Сьогодні важливим стає питання використання програмних продуктів для облікового процесу розрахунків з постачальниками і використання в своїй діяльності 1С: «Управління торговим підприємством», на наш погляд, є недоцільним, оскільки дана версія програми вже не підтримується розробником. Тому, ТОВ «РОСТ-2010» доцільно перейти на програмний комплекс BAS: Управління торгівлею.

«BAS: Управління торгівлею» є сучасним інструментом, який допомагає підвищити ефективність бізнесу торговельного підприємства. Це рішення дозволяє збільшити продуктивність праці різних служб підприємства, швидко отримувати оперативну інформацію про поточний стан операційної діяльності та зручно отримувати звіти.

У підсистемі існує можливість використовувати різні схеми документообігу з постачальниками. За замовчуванням використовується документ «Надходження товарів і послуг», але є можливість налаштувати і використовувати інші документи залежно від функціональних опцій розділу «Купівлі» в розділі «НДІ і адміністрування» групи «Налаштування розділів» (Рисунок 2.5).

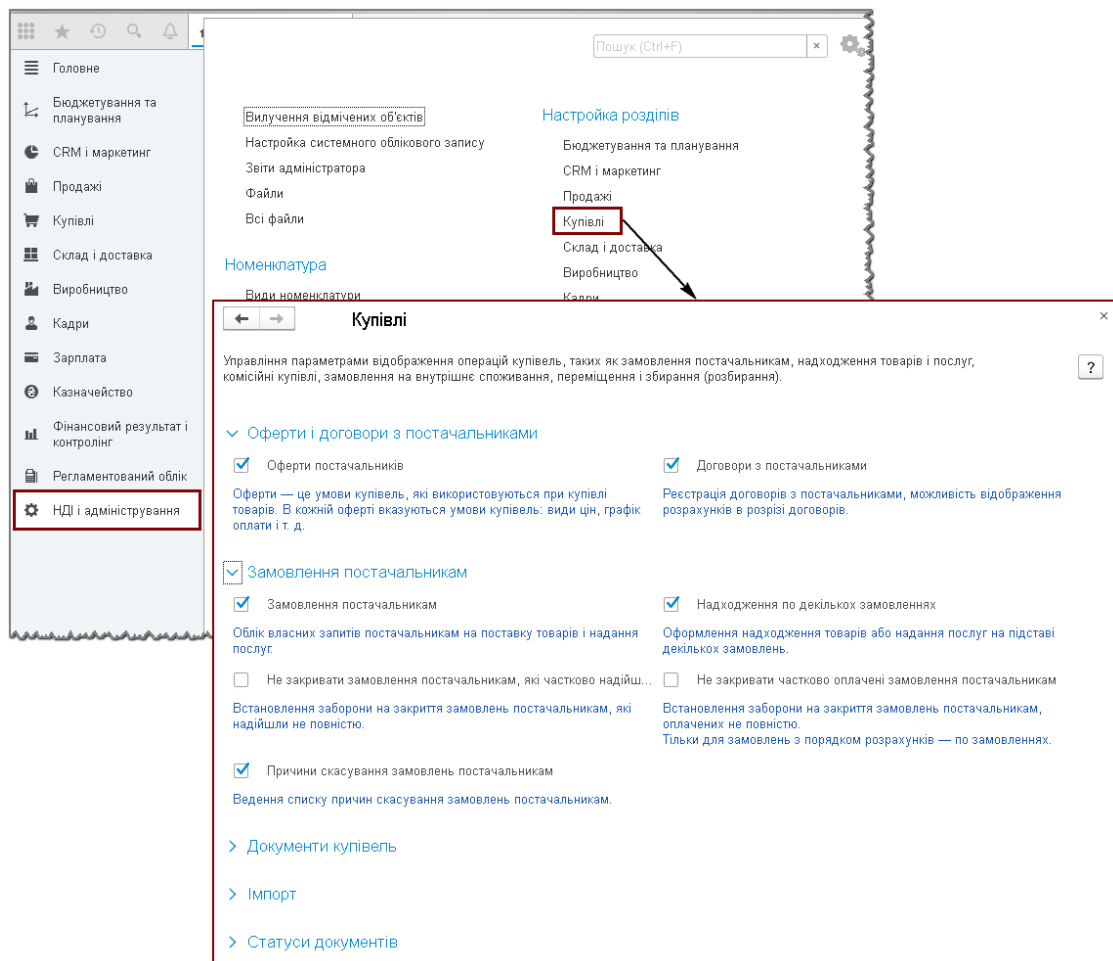

Рисунок 2.5 – Налаштування розділу «Купівлі»

**Джерело: Запропоновано автором на основі програмного забезпечення «BAS: Управління торгівлею»*

Група «Оферти і договори з постачальниками» та група «Замовлення постачальникам» надають можливість контролювати процес купівлі товарів та вести облік розрахунків у розрізі договорів та замовлень. Включення опцій дозволяє використовувати оферти та договори з постачальниками, а також відстежувати етапи оплати та стан поставки товарів. Не закривати замовлення постачальникам, які частково надійшли і не закривати частково оплачені замовлення дозволяє контролювати процес купівлі товарів та уникнути неповноцінних операцій.

Група «Документи купівель» включає опції для визначення умов та порядку оплати, погодження замовлень постачальникам і вибір відповідальних користувачів для погодження умов замовлень.

Група «Імпорт» дозволяє реєструвати операції імпорту товарів, приймати на комісію імпортні товари та оформлювати митні декларації.

Група «Статуси документів» дозволяє детально фіксувати процес оформлення замовлень постачальникам за допомогою різних статусів.

Аналіз даних за дебіторською та кредиторською заборгованістю постачальників можна проводити з використанням різних варіантів класифікації заборгованості. Ця можливість надається опцією "Кілька варіантів класифікації заборгованості", яка може бути включена в налаштуваннях системи. Включення цієї опції також дозволяє налаштовувати варіанти класифікації заборгованості постачальника.

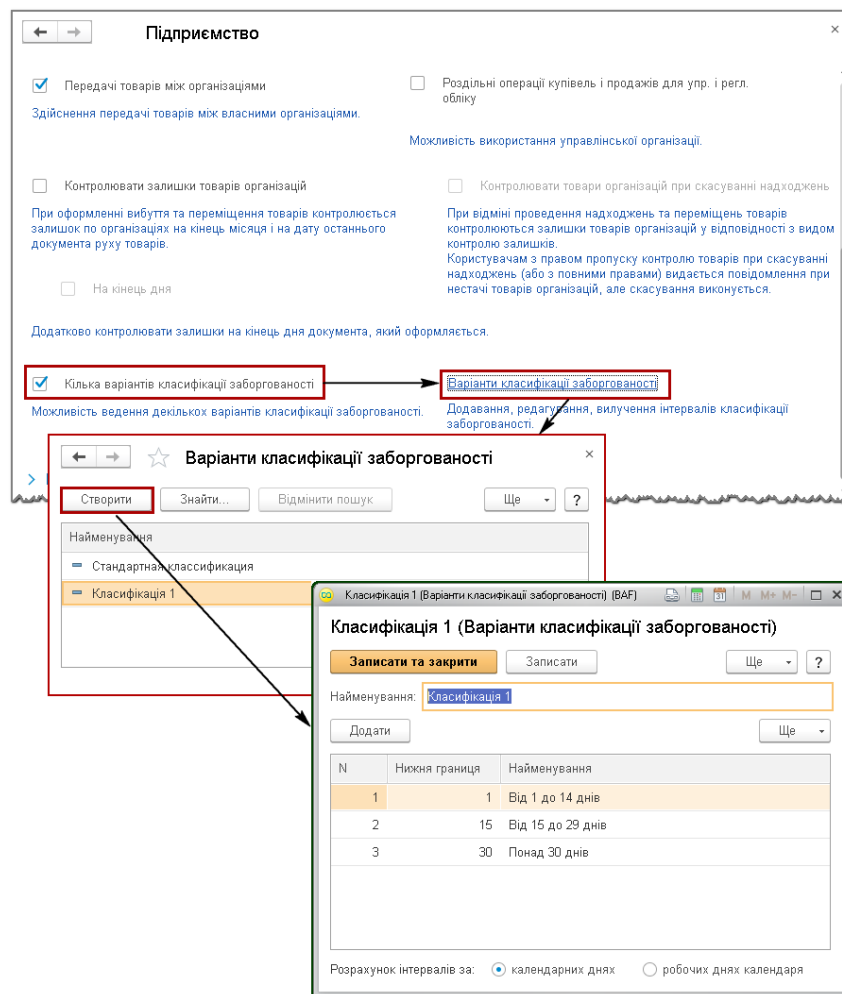

Рисунок 2.6 – Створення варіанту класифікації заборгованості

*Джерело: Запропоновано автором на основі програмного забезпечення «BAS: Управління торгівлею»

У випадку відсутності класифікатора заборгованості в нових інформаційних базах, автоматично створюється стандартна класифікація з типовим інтервалом заборгованості за умовчанням. Якщо використовується тільки стандартна класифікація і вимкнена опція «Кілька варіантів класифікації заборгованості», можна перейти до стандартної класифікації за допомогою гіперпосилання «Настройка класифікації заборгованості». Користувач може внести зміни в стандартну класифікацію заборгованості, щоб формувати звіти за дебіторською і кредиторською заборгованістю в рамках стандартної класифікації.

Документ «Надходження товарів і послуг» є основним документом у процесі купівлі, який фіксує момент переходу прав власності на товар і виникнення заборгованості перед постачальником. Цей документ може використовуватися для реєстрації надходження товарів на склади підприємства, виникнення фінансових зобов'язань перед постачальником, витрат за послуги постачальників та виявлення розбіжностей під час приймання товарів (Рисунок 2.7).

Рисунок 2.7 – Документ «Надходження товарів і послуг»

**Джерело: Запропоновано автором на основі програмного забезпечення «BAS: Управління торгівлею»*

Документ «Надходження товарів і послуг» є частиною робочого місця «Документи надходження» в розділі «Купівлі», групі «Купівлі» (Рисунок 2.8).

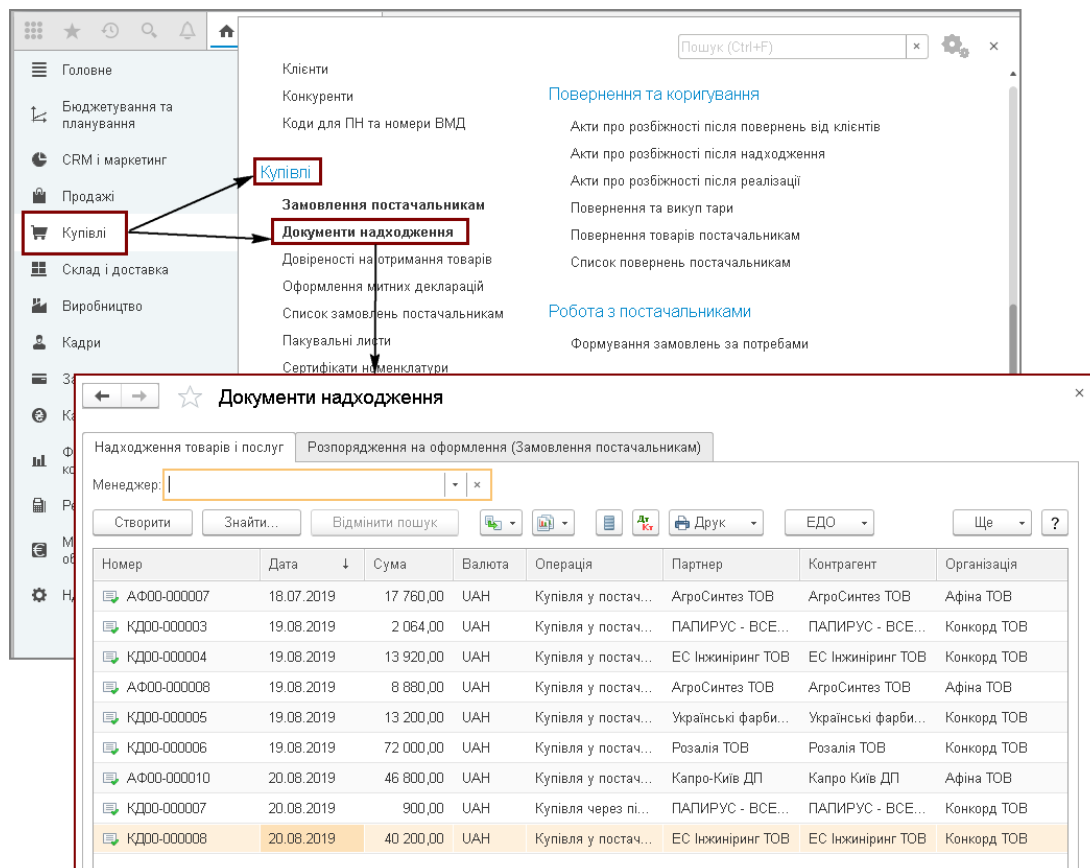

Рисунок 2.8 – Робоче місце «Документи надходження»

**Джерело: Запропоновано автором на основі програмного забезпечення «BAS: Управління торгівлею»*

Для фіксації додаткових витрат, пов'язаних з постачанням товарів, існують два можливих варіанти. Якщо послуги надає той же постачальник, що й товари, інформація про ці послуги може бути зафіксована в тому ж документі, що і поставка товарів. У випадку, коли послуги надає інший постачальник або інформація про послуги надходить пізніше, оформляється окремий документ.

Додаткові витрати можуть бути відображені в окремому документі "Надходження товарів і послуг". Якщо в цьому документі вказана аналітика витрат у вигляді документа поставки, то ці витрати будуть розподілені на собівартість товарів, перелік яких міститься у цьому документі. У випадку, коли аналітика витрат не зазначена, сума додаткових витрат буде розподілена на всі поставки товарів, здійснені протягом місяця. Розподіл додаткових витрат автоматично відбувається при розрахунку собівартості товарів.

Для аналізу інформації про поставки товарів та послуг, а також визначення собівартості отриманих товарів, доступні різні звіти. Один з таких звітів – «Відомість розрахунків з постачальниками», який надає детальну інформацію про зміни в стані розрахунків з постачальниками протягом певного періоду, включаючи інформацію про окремі об'єкти розрахунків (Рисунок 2.9).

Договір	Початковий залишок		Збільшення нашого боргу	Зменшення нашого боргу	Кінцевий залишок		Сальдо боргу (кінцеве)
	Борг постачальника	Наш борг			Борг постачальника	Наш борг	
			36,250.00	36,250.00			
Контракт на поставку бытовой техники			36,250.00	36,250.00			
			1,224,361.36	523,424.80	40,745.44	741,682.00	-700,936.56
На поставку кухонної техніки			25,500.00	20,760.00		4,740.00	-4,740.00
Приймання на комісію електротоварів			21,330.00			21,330.00	-21,330.00
			21,000.00			21,000.00	-21,000.00
На поставку меблів ТОВ "Меблі торг"			43,200.00	17,280.00		25,920.00	-25,920.00
На поставку продуктів			288,440.00	269,984.80		18,455.20	-18,455.20
			2,400.00			2,400.00	-2,400.00
<Об'єкт не знайдено> (7804-bbc4008048293caa11e223f8170e3 9df)			424.00			424.00	-424.00
			581,040.00			581,040.00	-581,040.00
Договор на поставку електроенергії			208.80			208.80	-208.80

Рисунок 2.9 – Фрагмент звіту «Відомість розрахунків з постачальниками»

*Джерело: Запропоновано автором на основі програмного забезпечення «BAS: Управління торгівлею»

У звітах про заборгованість та розрахунки з постачальниками відображається інформація про стан оплати та заборгованості перед постачальниками. Звіт «Заборгованість постачальникам» відображає заборгованість по етапах оплати, а звіт «Заборгованість постачальникам по строках» - в розрізі інтервалів строку заборгованості (Рисунок 2.10).

Заборгованість постачальникам								
Валюта Постачальник	Борг постачальника	Наш борг	Сальдо боргу	Оплачується	До оплати Всього	Прострочено	Аванс до підтвердження	Передо надход
грн	40,745.44	788,566.50	-747,821.06	-43,952.00	788,566.50	788,566.50		
База "Електроніка та побутова техніка"		4,740.00	-4,740.00		4,740.00	4,740.00		
База "Електротовари"		21,330.00	-21,330.00		21,330.00	21,330.00		
База "Меблі"		46,920.00	-46,920.00		46,920.00	46,920.00		
База "Продукти"		62,803.20	-62,803.20	-43,952.00	62,803.20	62,803.20		
Будинок побуту		2,400.00	-2,400.00		2,400.00	2,400.00		
Дивани та ліжка (магазин)		424.00	-424.00		424.00	424.00		
ЕКІП ТОВ		581,040.00	-581,040.00		581,040.00	581,040.00		
Київенерго		208.80	-208.80		208.80	208.80		
Меблева фабрика	40,300.00		40,300.00					
Митниця Чоп	445.44		445.44					
Перевезення		864.00	-864.00		864.00	864.00		
Технотрейд 1		810.00	-810.00		810.00	810.00		
ТОВ "Електро"		65,300.00	-65,300.00		65,300.00	65,300.00		
Фокстрот (Кільцева дорога)		1,726.50	-1,726.50		1,726.50	1,726.50		

Рисунок 2.10 – Фрагмент звіту «Заборгованість постачальникам»

*Джерело: Запропоновано автором на основі програмного забезпечення «BAS: Управління торгівлею»

Звіт «Картка розрахунків з постачальниками» надає інформацію про етапи оплати та зміну стану розрахунків з постачальником за кожним первинним документом.

Постачальник	Валюта	Сума за документом	Наш борг	Борг постачальника	Всього
Безготівковий Г/К Д000-000015 від 4/10/2012 12:00:00 AM	грн	445.44			445.44
База "Продукти"	грн		8,714.40	8,714.40	
ня товарів і послуг Д000-000003 від 4/1/2012 12:00:00 AM		57,249.60		57,249.60	
ня товарів і послуг Д000-000002 від 4/5/2012 11:59:59 PM		633.60		56,616.00	
Безготівковий Г/К Д000-000001 від 4/6/2012 12:00:00 PM		47,901.60		8,714.40	
и за графіком		8,714.40	8,714.40		
ЕКІП ТОВ	грн		581,040.00	581,040.00	
ня товарів і послуг Д000-000016 від 4/1/2012 12:00:01 AM		581,040.00		581,040.00	
и за графіком		581,040.00	581,040.00		
Koenig Holding GmbH	EUR				
Безготівковий Г/К Д000-000013 від 4/5/2012 3:40:37 PM		36,250.00			36,250.00
ня товарів і послуг Д000-000014 від 4/7/2012 3:25:46 PM		36,250.00			
База "Продукти"	грн				
ня товарів і послуг Д000-000005 від 4/2/2012 10:00:00 AM		58,849.60		58,849.60	
Безготівковий Г/К Д000-000002 від 4/6/2012 12:00:01 PM		58,849.60			

Рисунок 2.11 – Фрагмент звіту «Картка розрахунків з постачальниками»

**Джерело: Запропоновано автором на основі програмного забезпечення «BAS: Управління торгівлею»*

У розділі «Фінансовий результат і контролінг» група «Звіти по фінансовому результату» містить звіт «Собівартість товарів», який надає детальну інформацію про зміну собівартості товарів з урахуванням додаткових витрат. Існують декілька варіантів формування звіту, зокрема «Собівартість товарів по операціях», який дозволяє деталізувати дані до рівня операцій, та «Динаміка купівель», який призначений для укрупненого управлінського аналізу купівель і порівняння сумових обсягів надходження товарів і послуг від різних постачальників.

Вибір програми для обліку взаєморозрахунків з постачальниками є простим завданням, оскільки на ринку існує багато подібних автоматизованих сервісів. Однак, при виборі необхідно звернути увагу на широкий функціонал програми та оптимальне співвідношення можливостей та ціни. Важливо, щоб програма забезпечувала віддалений доступ до бухгалтерської інформації з будь-якого пристрою, що дозволяє підприємцю контролювати розрахунки з постачальниками навіть з дому.

Таким чином, «BAS: Управління торгівлею» дозволить організувати облік за розрахунками з постачальниками, проводити платежі своєчасно, контролювати терміни оплати та планувати закупівлі, це призведе до стабільної роботи господарюючого суб'єкта і збільшення прибутку ТОВ «РОСТ-2010».

Запропоновані шляхи вирішення проблем відображення обліку розрахунків з постачальниками допоможуть забезпечити повне та достовірне відображення цих розрахунків на рахунках бухгалтерського обліку. Це сприятиме врегулюванню взаємовідносин між суб'єктами господарювання та іншими учасниками господарських відносин під час здійснення операцій.

Управління підприємством передбачає прийняття рішень на основі інформації про поточні зобов'язання, яка формується у системі бухгалтерського обліку. Чітка організація та методика обліку дозволяють отримувати об'єктивну інформацію для обліку та контролю поточних зобов'язань, що сприяє ефективному формуванню, підготовці та прийняттю управлінських рішень щодо діяльності підприємства. Такий підхід допомагає забезпечити фінансову стійкість та платоспроможність підприємства на високому рівні.

РОЗДІЛ 3

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ КОНТРОЛЬНОГО ПРОЦЕСУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТОВ «РОСТ-2010»

3.1 Організаційні засади контролю розрахунків з постачальниками

Розрахунки з постачальниками є важливою складовою бухгалтерської діяльності підприємств, оскільки вони впливають на формування основної частини грошових надходжень. Кредиторська заборгованість становить значну частину пасивів підприємств і постійно зростає.

Кредиторська заборгованість може мати як позитивні, так і негативні наслідки для фінансово-господарської діяльності. Вона є вигідною, оскільки дозволяє користуватися грошима інших підприємств, а також є «дешевою» заборгованістю порівняно з кредитами банків та іншими фінансовими інструментами. Однак, якщо кредиторська заборгованість стає надто великою, це може призвести до зниження платоспроможності суб'єктів господарювання і відмови інших підприємств та фінансових структур від співробітництва.

У ТОВ «РОСТ-2010» організація системи внутрішнього контролю здійснюється за індивідуальними потребами, що створює системність у процедурі контролю. Для цього використовуються такі методи: виокремлення об'єктів, групування показників, створення удосконаленої методики контролю, формування матеріалів з аналітичною інформацією, визначення джерел інформації та упорядкування її документообігу, розробка первинної документації та реєстрів обліку.

Організація внутрішнього контролю включає групування всіх чинників, що впливають на цей процес, і врахування принципів, на яких він ґрунтується. На основі цього можна виділити основні етапи організації внутрішнього контролю ТОВ «РОСТ-2010» (Рисунок 3.1).

Таблиця 3.1 – Підготовчі етапи організації внутрішнього контролю

Етапи контролю	Проведення робіт
I етап - необхідно визначити цілі та запити, які повинні бути виконані	Внутрішній контроль на підприємстві включає вибір організаційної форми та методики контролю, а також визначення повноважень служби контролю. Крім того, необхідно підготувати проєкт організаційної структури внутрішнього контролю
II етап – формування базових процесів	Розглядаються питання, пов'язані з контрольними процедурами та організаційною структурою внутрішнього контролю
III етап – розробка організаційно-методичного забезпечення внутрішнього контролю	Процес розробки та підготовки документів, які встановлюють внутрішній контроль на підприємстві. Це важлива процедура, яка допомагає забезпечити ефективну роботу підприємства та запобігти можливим проблемам
IV етап - упровадження затвердженого регламенту внутрішнього контролю	Розглядаються два основні аспекти внутрішнього контролю - доведення регламенту до працівників та тестування процедури проведення контролю
V етап - здійснення контрольних процедур	Для забезпечення ефективного внутрішнього контролю необхідно проводити підготовку інформаційної бази, аналізувати показники та розробляти пропозиції та рекомендації на їх основі
VI етап - експертиза якості функціонування внутрішнього контролю на підприємстві	Розглядаються процедури оцінки якості внутрішнього контролю, а також розробка пропозицій та рекомендацій щодо оптимізації та удосконалення системи внутрішнього контролю

**Джерело: Узагальнено автором на основі спостереження діяльності ТОВ «РОСТ-2010»*

Ефективний контроль вимагає достовірного інформаційного забезпечення, яке повинно супроводжувати процес контролю та використовуватися для проведення контрольних процедур.

У бухгалтерській звітності підприємства відображаються фінансовий стан та ефективність його діяльності, але для контрольних процедур використовуються інші джерела інформації (Таблиця 3.2).

Таблиця 3.2 – Документальна інформація, що формує результати внутрішнього контролю

Види документів	Наявність або відсутність на підприємстві
Посадові інструкції осіб, що відповідають за контроль діяльності	-
Договори з контрагентами	+
Первинні документи включають банківські документи, документи за розрахунками з персоналом, документи за розрахунками з контрагентами за отриманими послугами, документи за розрахунками з контрагентами за отриманими запасами, а також документи щодо наявності та руху необоротних активів.	+
Звіти осіб, що здійснюють контроль за результатами діяльності	+
Висновок з перевірки операцій, що сформували результати на підприємстві	-

**Джерело: Узагальнено автором на основі спостереження діяльності ТОВ «РОСТ-2010»*

Дослідження стану внутрішнього контролю в ТОВ «РОСТ-2010» показало, що в товаристві відсутній не тільки організаційний, але й належне інформаційне забезпечення. Система контролю не належним чином налагоджена відповідно до організованої системи обліку. Крім того, не існують посадові інструкції для працівників, які відповідають за функціонування системи контролю.

Проблеми ефективного функціонування контролю в ТОВ «РОСТ-2010» посилюються через відсутність єдиного підходу до його організації на всіх ділянках бізнес-процесів і недостатню усвідомленість того, що контрольні функції не повинні виконувати лише працівник бухгалтерії. Це призводить до неналежного здійснення контрольних функцій і відсутності відповідальних осіб, які б виконували цю роботу у повному обсязі.

Використання спрощеної організаційної форми, де функції внутрішнього контролю покладаються на бухгалтера, призводить до відсутності системності і непостійності контрольних процесів на підприємстві. Це може призвести до недоліків у діяльності, оскільки певні ділянки господарювання не охоплюються контролем.

При виборі методики внутрішнього контролю необхідно враховувати наявність нормативних вимог та витрати на її організацію та здійснення, які можуть бути вищими, ніж при традиційному внутрішньому контролі.

Дослідження показали, що внутрішній контроль в ТОВ «РОСТ-2010» є недостатнім і не відповідає стратегії управління підприємством. Однак, система внутрішнього контролю відіграє важливу роль у фінансово-господарській діяльності підприємства, забезпечуючи виявлення та усунення відхилень, налагодження ефективної діяльності, розподіл обов'язків та збір інформації.

3.2 Внутрішній контроль розрахунків з постачальниками ТОВ «РОСТ-2010»

Контроль обліку розрахунків із постачальниками є важливою складовою успішної діяльності будь-якого бізнесу. Він дозволяє підвищити якість роботи бухгалтерів і знизити ризики для підприємства загалом.

Внутрішній контроль розрахунків із постачальниками має на меті підтвердження достовірності облікових даних і включає такі завдання, як перевірка договорів та документації, контроль первинних документів, перевірка відображення розрахунків у бухгалтерському та податковому обліку, перевірка обґрунтованості заборгованостей, контроль термінів повернення боргів та аналіз цін на придбані матеріальні цінності та послуги.

Незалежно від розміру та спеціалізації підприємства, регулярний самоконтроль усіх ділянок обліку, включаючи розрахунки з контрагентами, є необхідним. ТОВ «РОСТ-2010» може проводити перевірку самостійно або залучати зовнішніх консультантів. Великі і середні компанії зазвичай мають внутрішні підрозділи аудиту, але вони також можуть звертатися за допомогою до зовнішніх експертів у складних ситуаціях.

Для підтвердження відповідності фактичних та облікових даних ТОВ «РОСТ-2010» проводить інвентаризацію розрахунків та направляє акти звіряння контрагентам. Перевірку проводять суцільним, вибіркоvim чи комбінованим методом. При перевірці розрахунків також використовують аналітичні методи, що дозволяють розглянути структуру заборгованості та виділити прострочену суму.

Перевірка розрахунків із постачальниками складається з наступних етапів:

1) вивчення загальних документів товариства, зокрема облікової політики, є важливим аспектом ведення обліку у ТОВ «РОСТ-2010». Крім того, в товаристві існують інші внутрішні нормативні акти, які регулюють роботу з контрагентами, зокрема процес відбору постачальників з урахуванням різних критеріїв, включаючи цінові.

2) аналіз договорів – укладання договорів при кожній поставці чи наданні послуг не є обов'язковим, але законодавчо передбачається обов'язкова письмова форма укладання угод між юридичними особами. Факт укладання угоди можна підтвердити і акцептом оферти, який може виступати оплатою за рахунком або накладною. Головне, щоб у цих документах були докладно відображені всі характеристики товарів, що постачаються. Але укладання договорів навіть за разових поставок є поширеною практикою для ТОВ «РОСТ-2010», оскільки це

дозволяє уникнути проблем з контрагентами та податківцями. Наявність договору може бути необхідною для відшкодування ПДВ з авансу та при закупівлях імпорту.

При перевірці договорів звертають увагу на їх оформлення: термін дії, наявність істотних умов угоди, реквізити та підписи сторін тощо.

3) контроль оформлення первинних документів.

4) перевірка достовірності облікових даних – розрахунки з постачальниками відбиваються на рахунках 63, 371 та 685. Порядок віднесення того чи іншого контрагента на відповідний рахунок підприємство визначає самостійно. На цьому етапі для ТОВ «РОСТ-2010» важливо підтвердити стан розрахунків із усіма контрагентами. Для цього з ними слід провести звіряння та підписати відповідні акти. Якщо виникають розбіжності, підприємство з особливою увагою перевіряє правильність перенесення даних первинки цього постачальника в облікові реєстри. Але зовсім не обов'язково, що відхилення з'явилося через помилку на підприємстві – можливо, що причиною стали збої в обліку контрагента. Окремо аналізують облік ПДВ. По-перше, перевіряють правильність оформлення всіх вхідних рахунків-фактур. Крім того, частина постачальників товариства може працювати без ПДВ. Також перевіряється й те, як у товаристві раніше здійснювалися інвентаризації розрахунків. Повна звірка з контрагентами проводиться щонайменше раз на рік – перед складанням фінансової звітності. Результати кожної інвентаризації оформляються актом, а якщо виявлено відхилення, їх відображають в обліку.

5) виявлення простроченої заборгованості – заборгованість може залишатися невиплаченою після закінчення строку, встановленого договором. Це може бути зумовлено різними причинами, від нестачі коштів до неухваленості. Така ситуація негативно впливає на фінансове становище товариства та вимагає додаткового відображення в обліку. Для такої заборгованості необхідно створювати резерви, що може призвести до податкових різниць.

Борги іноді необхідно списувати, наприклад, у разі ліквідації контрагента або закінчення строку позовної давності. Така заборгованість відноситься на

фінансові результати: списана кредиторка збільшує прибуток підприємства, а дебіторка (понад списання за рахунок резервів) формує збиток. Тому в межах контролю простроченої заборгованості слід відстежити своєчасність її списання та правильність обліку результатів цієї операції.

б) контроль закупівельних цін. Контроль цін постачальників безпосередньо не відноситься до перевірки достовірності обліку. Адже якщо всі документи заповнені правильно, то з формального погляду все одно, яка саме цифра стоїть у графі «ціна». Але для оцінки загальної ефективності та безпеки бізнесу аналіз закупівельних цін є дуже важливим. Тому в ТОВ «РОСТ-2010» контроль розрахунків з постачальниками зазвичай включає й це.

В результаті ревізії розрахунків із постачальниками можуть бути виявлені й порушення.

В результаті перевірки розрахунків із постачальниками можуть бути виявлені такі порушення (Таблиця 3.3).

Підсумки перевірки документів залежать від характеру виявлених порушень. Технічні помилки можуть бути виправлені запитом правильно оформленого документа, а неправильне відображення сум розрахунків вимагає внесення змін до бухгалтерського обліку.

У разі помилок у розрахунках з контрагентами може відбутися спотворення податкової бази, що призведе до проблем з ПДВ, єдиним податком та спеціальними податками. Для усунення цих проблем необхідно внести зміни до податкового обліку та здати уточнену декларацію. Якщо суму податку було занижено, то доведеться заплатити штраф. Якщо ж помилка призвела до завищення бази, то потрібно бути готовим відповідати на запити податківців з приводу зменшення нарахувань у декларації.

При виявленні прострочених боргів, подальші дії залежать від суми і категорії заборгованості. Незначну кредиторку слід погасити в найкоротші терміни, велику суму боргу перед постачальником потрібно вивчити умови договору і спробувати домовитися про реструктуризацію.

Таблиця 3.3 – Порушення, які можуть бути виявлені при перевірці розрахунків з постачальниками

Порушення	Характеристика
Відсутність договорів чи спотворення під час їх заповнення	Хоча в загальному випадку типовий договір і не є обов'язковим, є ситуації, коли потрібна його наявність: наприклад, при закупівлях з імпорту або роботі з державними компаніями. Деякі категорії договорів підлягають обов'язковій державній реєстрації. Це насамперед стосується різноманітних угод з нерухомістю: купівля-продаж, довгострокова оренда тощо. Незареєстрований належним чином договір не має юридичної сили, тому робити записи в обліку на його підставі не можна
Порушення порядку оформлення первинних документів	Тут можливі два варіанти: використання нестандартних бланків, якщо їхня форма регламентована, або відсутність обов'язкових реквізитів у документах, розроблених самою компанією. В обох випадках витрати організації або вхідний ПДВ не можуть бути прийняті до обліку.
Помилки при нарахуванні ПДВ	Порушення у цій галузі може бути пов'язані і з формою документів, і з неправильним відображенням податку на рахунках бухгалтерії. У першому випадку податківці можуть відмовити у відшкодуванні ПДВ. Помилки щодо виділення ПДВ пов'язані з тим, що контрагенти товариства можуть бути платниками цього податку, так і працювати без нього. Крім того, низка товарів та послуг оподатковується ПДВ за різними ставками. А фахівець з обліку, працюючи за шаблоном, може скрізь виділити стандартний ПДВ, що, природно призводить до помилок.
Неправильне відображення розрахунків стану	Розбіжності з контрагентами, виявлені під час звіряння, можуть бути з різних причин. Іноді документи губляться під час доставки чи внаслідок неуважності. Можливі і технічні помилки (друкарські помилки) при переносі даних. Але важливо пам'ятати, що подібні ситуації можуть виникнути й у контрагента, тому не слід за умовчанням вважати, що в розбіжності винні саме співробітники товариства
Відсутність актів інвентаризації	Перевірка всіх розрахунків має проводитися не рідше одного разу на рік та оформлятися актами. Якщо таких документів немає, достовірність звітності товариства викликає серйозні сумніви. Тому періоди, коли взаєморозрахунки не підтверджені актами звіряння, потрібно перевірити ретельно
Наявність прострочених заборгованостей	У договірних документах зазначаються строки оплати, а також постачання продукції або надання послуг. Якщо вони порушуються товариством, то можливі санкції з боку контрагентів. Якщо ж у невиконанні договору винен постачальник, то у документах має бути інформація про вжиті заходи: запити, претензії, судові позови тощо.
Порушення цінових регламентів	Порушення цінової політики при закупівлі виникають як через неуважність, так і через недобросовісні дії співробітників. Виявити їх можна при аналізі цін на ТМЦ, що купуються, або послуги та зіставленні їх з ринковими

*Джерело: Узагальнено автором на основі спостереження діяльності ТОВ «РОСТ-2010»

Дебіторську заборгованість можна закрити під час наступної закупівлі або направити запит про повернення, а в разі незгоди контрагента може знадобитися звернення до суду.

Прострочена заборгованість будь-якого виду зі строком позовної давності підлягає списанню. Якщо дебіторка не може бути стягнута з інших причин, таких як ліквідація боржника або відсутність майна, вона також підлягає списанню. ТОВ «РОСТ-2010» повинно періодично перевіряти можливість стягнення боргу після списання. Порухення порядку проведення закупівель не впливають на облікові дані. У разі виявлення порушень проводяться організаційні заходи, такі як перебудова системи закупівель і накладання дисциплінарних стягнень на винних осіб. Сума стягнення не може перевищувати середньомісячну зарплату співробітника.

При обліку розрахунків із постачальниками можуть виникати помилки на будь-якому етапі, включаючи обробку первинних документів та формування бухгалтерської та податкової звітності.

Безпомилкове відображення розрахунків із постачальниками впливає не тільки на достовірність звітності, а й на безпеку бізнесу загалом. Тому облік у цій галузі слід регулярно перевіряти на відповідність законодавству та внутрішнім регламентам товариства.

Для досягнення мети обліку у ТОВ «РОСТ-2010» необхідно систематично контролювати його ведення, включаючи розрахунки з постачальниками та їх правильне відображення в реєстрах.

У конфігурації «Управління торговим підприємством для України» можна налаштувати аналітичний облік з контрагентами за розрахунковими документами. Це здійснюється через параметри обліку «Вести розрахунки за документами», які знаходяться в меню «Сервіс» – «Налаштування обліку» - «Налаштування параметрів обліку» - закладка «Параметри бухгалтерського обліку» – закладка «Інший аналітичний облік».

Деталізація взаєморозрахунків за розрахунковими документами дозволяє встановити прямий зв'язок між документами, що впливають на взаєморозрахунки. У платіжних документах потрібно вказати інформацію про розрахунковий документ, за яким має бути зафіксована оплата. У всіх документах надходження та реалізації з встановленою ознакою деталізації відображається додаткова закладка «Передоплата». У договорі з контрагентом встановлюються налаштування, які впливають на документообіг і контроль заборгованості.

Можливість використання різних варіантів контролю залежить від деталей, визначених у договорі, що стосуються взаєморозрахунків.

Контроль суми заборгованості може бути застосований за будь-якого способу обліку взаєморозрахунків, що передбачає, як відвантаження товарів може відбуватися лише у випадку, коли дебіторська заборгованість не перевищує встановлену величину.

Контроль днів заборгованості можливий лише при взаєморозрахунках «За розрахунковими документами» і включає в себе контроль суми заборгованості.

Контроль обов'язкового розміру передоплати та обмеження терміну резервування товару може бути застосований при оформленні замовлень покупців, коли взаєморозрахунки відбуваються «За замовленнями» або «За договором загалом». При цьому, встановлюється відсоток обов'язкової передоплати на замовлення, який впливає на дозвіл відвантаження товару, а також визначається максимальна кількість днів, протягом яких резерв товару не вважається простроченим без оплати.

Дані про взаєморозрахунки в бухгалтерському та управлінському обліку аналізуються та контролюються за допомогою різних звітів, таких як «Оборотно-сальдова відомість за рахунком», «Картка рахунка», «Аналіз субконто», «Відомість із взаєморозрахунків з контрагентами», «Заборгованість за контрагентами» та «Відомість з розрахунків із контрагентами».

3.3 Вдосконалення контрольного процесу розрахунків з постачальниками

Всі економічні відносини між підприємствами зводяться до розрахунків з постачальниками, оскільки кожне підприємство є постачальником для інших організацій. Таким чином, будь-яке підприємство, що постачає матеріальні цінності або надає послуги, може бути віднесене до постачальників і підрядників.

Розрахунки з постачальниками в ТОВ «РОСТ-2010» можуть здійснюватися за допомогою різних форм, таких як платіжне доручення, розрахунки з інкасо, чеки, акредитиви та векселі. Платіжне доручення використовується, коли одержувач товарів або послуг не має проблем з оплатою, але може відсутні кошти на його рахунку. У такому випадку платіжне доручення зберігається в банківській картотеці, і коли кошти надходять, заборгованість погашається.

У випадках, коли одержувач товароматеріальних цінностей має проблеми з оплатою, можуть бути використані розрахунки по інкасо. Цей метод передбачає, що банк може переказати гроші на рахунок постачальника без згоди ТОВ «РОСТ-2010», на підставі платіжної вимоги від постачальника.

Банки використовують чеки для розрахунків між ТОВ «РОСТ-2010» та постачальниками. Чеки можуть бути грошовими або розрахунковими, залежно від того, чи потрібно здійснити розрахунок готівкою чи безготівково.

Банк платника може видати акредитив, який дозволяє будь-якому іншому банку видати кошти одержувачу. Банк емітент може надати всю необхідну суму або гарантувати її відшкодування. Якщо ТОВ «РОСТ-2010» неспроможний розплатитися з постачальником, використовується вексельна форма оплати, де вексель є борговим зобов'язанням платника перед постачальником.

Облік розрахунків з постачальниками є необхідним для забезпечення як звітності перед перевіряючими органами, так і для внутрішнього управління підприємством. Цей облік дозволяє не лише визначити загальний стан фінансів, але й отримати детальну інформацію про структуру боргів перед постачальниками та платниками, які є постачальниками ТОВ «РОСТ-2010».

Облік розрахунків ведеться на аналітичних рахунках, які містять докладну інформацію про всі розрахункові операції. Ці дані потім зводяться на синтетичних рахунках. Відмінність між аналітичним і синтетичним рахунком полягає в тому, що аналітичний рахунок є більш докладним і включає інформацію не тільки про грошові операції, але й про натуральні показники.

У будь-якій практичній діяльності не уникнути помилок та недоліків, включаючи організацію обліку розрахунків із постачальниками. Одним з найбільш поширених порушень у відносинах з постачальниками є невиконання умов постачання.

Найпоширенішими порушеннями умов постачання є недопостачання товару або постачання товару неналежної якості. У таких випадках, одержувач має право відмовитися від оплати недопоставленої частини товару або зажадати поставити бракований товар. Якщо поставлений товар виявився неналежною якістю, одержувач має право відмовитися від його оплати або замінити його на якісний.

Порушення термінів постачання товарів є поширеною проблемою, яка може мати негативні наслідки для одержувачів. Законодавство передбачає можливість стягнення неустойки з постачальників, які не виконують свої зобов'язання вчасно. У разі повторних порушень термінів, ТОВ «РОСТ-2010» має право розірвати договір з постачальником без його згоди.

У випадках, коли постачальник постачає більшу кількість якісного товару, ніж було домовлено, одержувач має право наступних дій: прийняти надлишки товару, сплативши за них постачальнику, або відмовитися від них і повернути назад. У випадку відмови, транспортні витрати на повернення товару повністю покладаються на постачальника.

Для забезпечення правильного обліку та розрахунків із постачальниками необхідно дотримуватися вірного алгоритму дій.

Перш ніж укласти договір із постачальником, у наших інтересах перевірити контрагента на сумлінність. Тобто чи дійсно підприємство існує, чи звітується, чи не є фірма «одноденкою». Щоб підтвердити свої дії, потрібно запросити у постачальника документи (Рисунок 3.1):

Рисунок 3.1 – Ознайомлення з підприємством-постачальником

**Джерело: Запропоновано автором*

У разі успішного проходження першого етапу, який включає перевірку сумлінності постачальника, укладається договір (Рисунок 3.2).

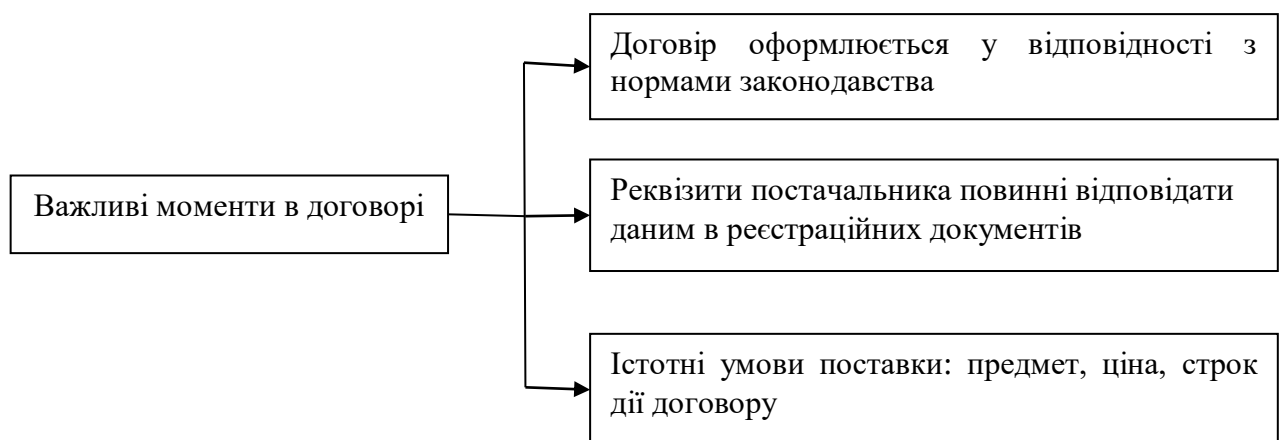

Рисунок 3.2 – Ознайомлення з підприємством-постачальником

**Джерело: запропоновано автором*

Після укладення договору і здійснення постачання товарів чи послуг, приймаються до обліку первинні документи. Перед цим ретельно перевіряються всі обов'язкові реквізити та переконуємося, що дані, зазначені у «первинці», відповідають даним у договорі. Важливо, щоб ці дані були ідентичними.

Як зазначалось раніше, для поліпшення обліку розрахунків з постачальниками пропонуються використовувати у ТОВ «РОСТ-2010» конфігурації на платформі BAS. У програмі є також можливість оформити інвентаризацію дебіторської та кредиторської заборгованості зі встановленням строків виникнення та строку позовної давності. Для цього використовується документ «Акт інвентаризації розрахунків» у програмі (Рисунок 3.3).

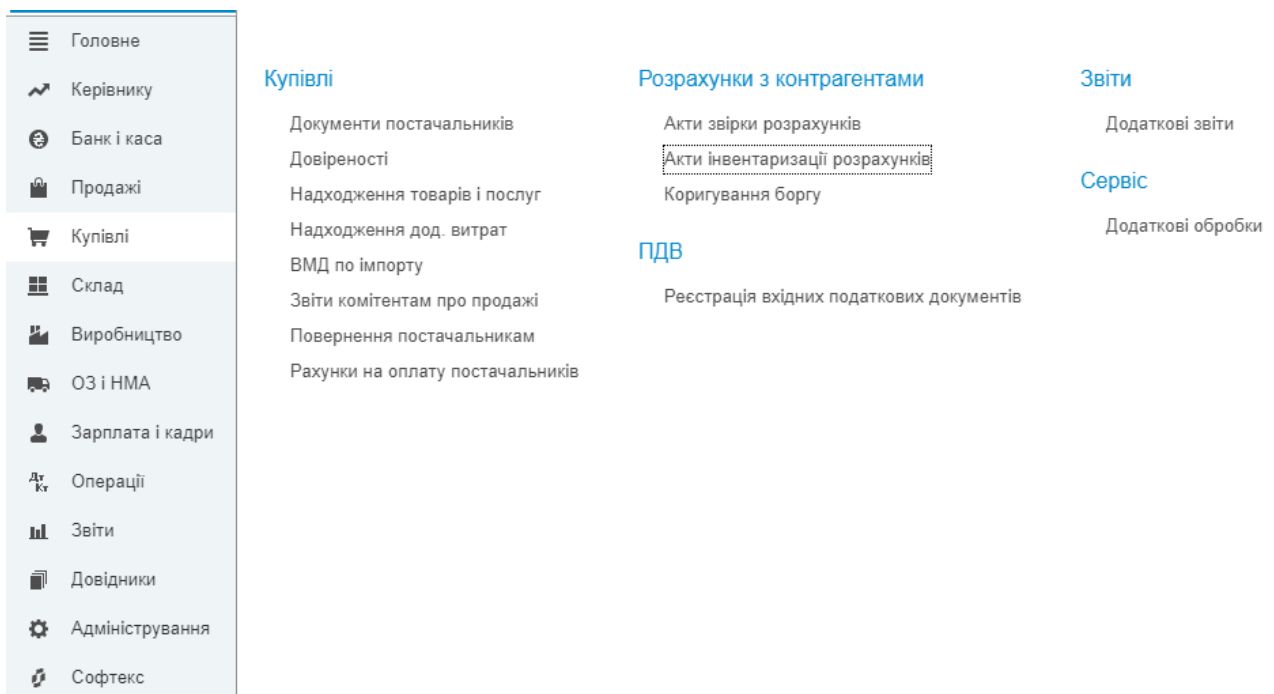

Рисунок 3.3 – Розміщення журналу «Акти інвентаризації розрахунків» в програмі «BAS Бухгалтерія»

**Джерело: Запропоновано автором на основі програмного забезпечення «BAS Бухгалтерія»*

Перед початком інвентаризації розрахунків з контрагентами необхідно оформити наказ, в якому зазначити дату звірвання розрахунків з постачальниками та покупцями. Це є першим кроком у виконанні інвентаризації.

Рекомендується виконувати процедуру звірки розрахунків з контрагентами наприкінці грудня, оформлюючи її підсумки на початку січня наступного року, щоб мати достатньо часу на відправку документів та отримання підписаних актів.

Процес перерахунку розрахунків із постачальниками включає в себе звірку розрахунків, виявлення прострочених боргів та контроль за повнотою первинної документації.

Українські закони не встановлюють стандартного зразка для оформлення акта звірки, тому кожне підприємство може використовувати власну форму. Однак, конфігурація «BAS Бухгалтерія» має вбудовану форму для документів звірки, яка містить необхідні реквізити. Цю форму можна знайти в меню «Розрахунки з контрагентами» у вкладці «Покупки/Продажі» під назвою «Акт звірки розрахунків» (Рисунок 3.4).

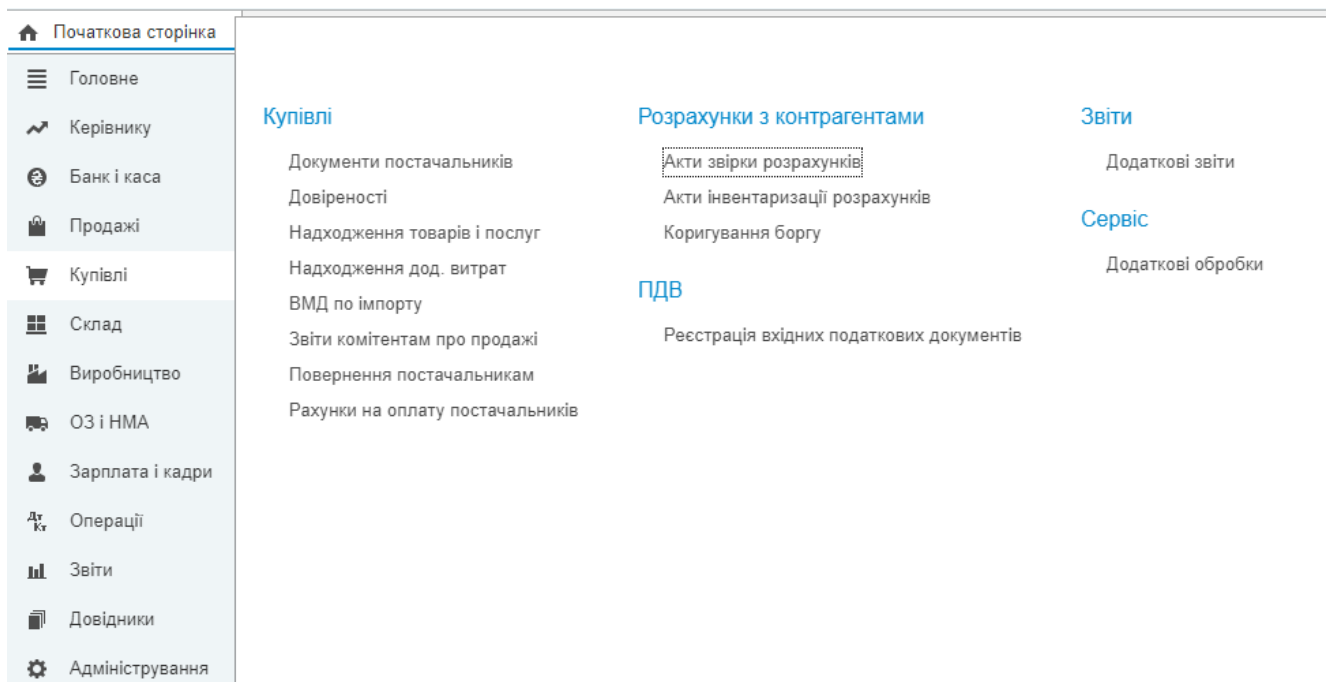

Рисунок 3.4 – Розміщення журналу «Акти звірки розрахунків» в програмі «BAS Бухгалтерія»

**Джерело: Запропоновано автором на основі програмного забезпечення «BAS Бухгалтерія»*

Сформувати новий документ для звірки розрахунків можна, натиснувши на слово «Створити».

Для оформлення верхньої частини документа необхідно ввести валюту розрахунків, час звіряння, угоду та назву контрагента. Якщо з постачальником є кілька угод і дані про договори знаходяться в BAS Бухгалтерії, можна створити один акт звірки за всіма угодами. Для цього потрібно натиснути на хрестик у графі «Договір», щоб зробити її порожньою, а потім натиснути на «Заповнити», щоб автоматично створити загальний акт звірки за укладеними угодами (Рисунок 3.5).

Рисунок 3.5 – Заповнення верхньої частини документа «Акт звірки розрахунків з контрагентом»

**Джерело: Запропоновано автором на основі програмного забезпечення «BAS Бухгалтерія»*

Після цього визначають рахунки розрахунків з постачальниками (Рисунок 3.6).

Рисунок 3.6 – Вибір рахунків, за якими виконується звірка

**Джерело: Запропоновано автором на основі програмного забезпечення «BAS Бухгалтерія»*

На закладці «Додатково» вказуються підписанти (Рисунок 3.7).

← → ☆ Акт звірки розрахунків з контрагентом (створення) *

Провести та закрити Записати Провести Акт звірки

Ще ?

Номер: від: 14.10.2023 00:00:00 Організація: РОСТ-2010

Контрагент: ТОВ "Постачальник" Валюта звірки: UAH

Договір: Договір поставки Звірка погоджена

Період: 01.10.2023 — 31.10.2023

За даними організації За даними контрагента Рахунки розрахунків (6) **Додатково**

Представники сторін

Представник організації: Мальцева Олександра Борисівна

Представник контрагента: Костирко Андрій Павлович

Друкowana форма

☐ Розбити по договорах

☐ Виводити повні назви документів

Коментар: Відповідальний: Мальцева Олександра Борисівна

Рисунок 3.7 – Вибір підписантів документу «Акт звірки розрахунків з контрагентом»

**Джерело: Запропоновано автором на основі програмного забезпечення «BAS Бухгалтерія»*

Підпис на документах з звірки з кожної сторони можуть ставити лише уповноважені особи з боку контрагентів, які мають відповідні права. Це особливо важливо при боргах, оскільки в іншому випадку документи можуть не мати повної юридичної сили і не допомогти в судових розглядах. Тому варто заздалегідь перевіряти правомірність підписання документів.

Для оформлення таблиці, необхідно натиснути кнопку «Заповнити» (Рисунок 3.8).

← → ☆ Акт звірки розрахунків з контрагентом (створення) * 🔗 ⋮ ✕

Провести та закрити Записати Провести 📧 🖨️ Акт звірки 📄 ✎ Ще ▾ ?

Номер: від: 14.10.2023 00:00:00 📅 📄 Організація: РОСТ-2010 ▾ 🔗

Контрагент: ТОВ "Постачальник" ▾ 🔗 Валюта звірки: UAH ▾

Договір: Договір поставки ▾ ✕ 🔗 ☐ Звірка погоджена

Період: 01.10.2023 📅 — 31.10.2023 📅 ⋮

За даними організації (4) За даними контрагента (4) Рахунки розрахунків (6) Додатково

Додати Заповнити ⬆️ ⬆️ Ще ▾

N	Дата	Документ	Представлення	Дебет	Кредит
1	09.10.2023	Списання з банківського рахунку ДОО...	Оплата (1 від 09.10.2023)	3 000,00	
2	09.10.2023	Списання з банківського рахунку ДОО...	Оплата (123 від 09.10.2023)	360,00	
3	09.10.2023	Надходження дод. витрат ДОО0-0000...	Надходження (123 від 09.10.2023)		360,00
4	09.10.2023	Надходження товарів і послуг ДОО0-0...	Надходження (123 від 09.10.2023)		3 000,00

Залишок на початок: 0,00 📄 Залишок на кінець: 0,00 Розбіжність з контрагентом: 0,00

Коментар: Відповідальний: Мальцева Олександра Борисівна ▾ 🔗

Рисунок 3.8 – Заповнення закладки «За даними організації» документу «Акт звірки розрахунків з контрагентом»

**Джерело: Запропоновано автором на основі програмного забезпечення «BAS Бухгалтерія»*

Перед друком актів необхідно переглянути таблицю і внести зміни, якщо виявлено невідповідності або помилки, такі як неповне відображення документації.

Документи щодо звірки розрахунків слід друкувати у 2-х зразках і на кожному примірнику має стояти підпис. Акти звіряння необхідно відправляти контрагентам з проханням прийняти, підписати та відправити на адресу один із примірників акта, або повідомити про розбіжності з додатком документації, що підтверджує ці розбіжності. У разі неприйняття або неповідомлення про розбіжності, сальдо вважатиметься підтвердженим.

Після отримання підписаних документів від контрагента, необхідно підтвердити звірку узгодження в акті звіряння, встановивши прапорець у відповідній графі (Рисунок 3.9).

← → ☆ Акт звірки розрахунків з контрагентом (створення) *

Провести та закрити Записати Провести Акт звірки

Номер: від: 14.10.2023 00:00:00 Організація: РОСТ-2010

Контрагент: ТОВ "Постачальник" Валюта звірки: UAH

Договір: Договір поставки Звірка погоджена

Період: 01.10.2023 — 31.10.2023

За даними організації (4) За даними контрагента (4) Рахунки розрахунків (6) Додатково

Додати Заповнити

N	Дата	Документ	Представлення	Дебет	Кредит
1	09.10.2023	Списання з банківського рахунку ДОО...	Оплата (1 від 09.10.2023)	3 000,00	
2	09.10.2023	Списання з банківського рахунку ДОО...	Оплата (123 від 09.10.2023)	360,00	
3	09.10.2023	Надходження дод. витрат ДОО-0000...	Надходження (123 від 09.10.2023)		360,00
4	09.10.2023	Надходження товарів і послуг ДОО-0...	Надходження (123 від 09.10.2023)		3 000,00

Залишок на початок: 0,00 Залишок на кінець: 0,00 Розбіжність з контрагентом: 0,00

Коментар: Відповідальний: Мальцева Олександра Борисівна

Рисунок 3.9 – Відмітка «Звірка погоджена» документу «Акт звірки розрахунків з контрагентом»

**Джерело: Запропоновано автором на основі програмного забезпечення «BAS Бухгалтерія»*

Встановлення прапорця дезактивує акт – іншими словами, користувачі програми більше не зможуть вносити зміни.

Автоматизація бухгалтерського обліку є важливим етапом в розвитку підприємства. Вона дозволяє знизити трудомісткість операцій, скоротити кількість помилок та терміново отримувати необхідну інформацію. Запровадження нових технологій в обліку та контролі свідчить про ефективність функціонування товариства та допомагає підвищити його конкурентоспроможність. Автоматизація та осучаснення системи бухгалтерського обліку дозволяє підприємствам виходити на новий рівень, оскільки ТОВ «РОСТ-2010» може задовольнити зовнішніх користувачів якісною, узагальненою, повною інформацією, що буде найбільш точною та достовірною.

Уважне дослідження переваг та недоліків сучасних версій програмного забезпечення, консультація з бухгалтером ТОВ «РОСТ-2010» та врахування особливостей господарської діяльності є важливими кроками для зроблення правильного вибору програмного забезпечення.

ВИСНОВКИ

У ході виконання кваліфікаційної роботи було досліджено організацію обліку розрахунків з постачальниками згідно з національними стандартами. Були розроблені пропозиції щодо вдосконалення цього обліку в ТОВ «РОСТ-2010». Результати дослідження дозволили зробити висновок, що мета роботи була досягнута:

1. Розрахунки з постачальниками є найважливішою частиною бухгалтерського процесу, оскільки вони впливають на формування першорядної частини надходжень грошових коштів підприємств. Кредиторська заборгованість є вагомою частиною пасивів вітчизняних підприємств і збільшується щороку.

2. Система нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку в Україні складається з чотирьох рівнів. Перший рівень включає законодавчі акти, які регулюють прямо чи опосередковано бухгалтерський облік на підприємствах. Другий рівень включає національні стандарти, які встановлюють базові правила та принципи ведення бухгалтерського обліку. Третій рівень включає методичні рекомендації, які деталізують положення нормативних правових актів перших двох рівнів. Четвертий рівень включає робочі документи підприємства, які відображають облікову політику та підходи до розкриття бухгалтерської інформації у звітах. Для реформування бухгалтерського обліку в Україні необхідно зосередитися на наповненні третього і четвертого рівнів системи.

3. За останні три роки (2020-2022) діяльності ТОВ «РОСТ-2010» сума зареєстрованого (пайового) капіталу становила 1500 тис. грн., а сума статутного капіталу залишалася незмінною. У 2021 р. сума резервного капіталу збільшилася на 11,86%, а в 2022 р. залишалася майже на тому ж рівні - 59,3 тис. грн. Сума непокритого збитку зменшилася на 46,95% в 2021 році, але зросла на 1,61% в 2022 році. Власний капітал підприємства збільшився на 12,1% за 2021 рік і на 13,1% за останній рік. Сума позикових короткострокових коштів зменшилася на 51,76% в 2022 році. Кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги зросла на 103,03% в 2021 році і досягла 4170,9 тис. грн. У 2022 році сума поточної

кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом становила 160,3 тис. грн. Сума поточної кредиторської заборгованості за розрахунками зі страхування зросла на 2,56% в 2021 році і на 23,4% в 2022 році. Сума інших короткострокових зобов'язань зросла на 134,18% за період з 2020 по 2022 роки, а потім зменшилася на 54,02%.

4. Дослідження показали, що в ТОВ «РОСТ-2010» ведеться правильний облік згідно законодавства, що включає первинний, синтетичний та аналітичний облік. Ключовим фактором для успішної організації процесів постачання та розрахункових відносин з постачальниками є ефективне управління цими процесами. Для досягнення ефективного управління необхідна належна організація обліку, яка забезпечує необхідну інформацію для прийняття управлінських рішень та своєчасних розрахунків за отримані товари і матеріали.

5. У сучасних умовах використання програмних продуктів для облікового процесу розрахунків з постачальниками є важливим питанням. Програмний комплекс «BAS: Управління торгівлею» є сучасним інструментом, який допомагає підвищити ефективність бізнесу торговельного підприємства. У порівнянні з програмою 1С: «Управління торговим підприємством», яка вже не підтримується розробником, BAS дозволяє збільшити продуктивність праці різних служб підприємства, швидко отримувати оперативну інформацію про поточний стан операційної діяльності та зручно отримувати звіти. ТОВ «РОСТ-2010» вважає перехід на «BAS: Управління торгівлею» доцільним кроком для підвищення ефективності своєї діяльності.

6. У ТОВ «РОСТ-2010» організація системи внутрішнього контролю здійснюється за індивідуальними потребами, що створює системність у процедурі контролю. Для цього використовуються такі методи: виокремлення об'єктів, групування показників, створення удосконаленої методики контролю, формування матеріалів з аналітичною інформацією, визначення джерел інформації та упорядкування її документообігу, розробка первинної документації та регістрів обліку.

7. Для забезпечення правильного обліку та розрахунків із постачальниками необхідно дотримуватися вірного алгоритму дій, який включає перевірку сумлінності постачальника перед укладанням договору, запит документів для підтвердження його дій, укладання договору, прийом первинних документів після постачання товарів чи послуг, та ретельну перевірку відповідності даних у первинних документах та договорі. Важливо, щоб ці дані були ідентичними.

8. У ТОВ «РОСТ-2010» для поліпшення обліку розрахунків з постачальниками пропонується використовувати конфігурації на платформі BAS. У програмі також є можливість оформити інвентаризацію дебіторської та кредиторської заборгованості з встановленням строків виникнення та строку позовної давності. Перед початком інвентаризації розрахунків з контрагентами необхідно оформити наказ, в якому зазначити дату звіряння розрахунків з постачальниками та покупцями. Рекомендується виконувати процедуру звірки розрахунків з контрагентами наприкінці грудня, оформлюючи її підсумки на початку січня наступного року, щоб мати достатньо часу на відправку документів та отримання підписаних актів. Процес перерахунку розрахунків із постачальниками включає в себе звірку розрахунків, виявлення прострочених боргів та контроль за повнотою первинної документації. Українські закони не встановлюють стандартного зразка для оформлення акта звірки, тому підприємство може використовувати власну форму. Однак, конфігурація «BAS Бухгалтерія» має вбудовану форму для документів звірки, яка містить необхідні реквізити.

9. Автоматизація бухгалтерського обліку є важливим етапом в розвитку підприємства. Вона дозволяє знизити трудомісткість операцій, скоротити кількість помилок та терміново отримувати необхідну інформацію. Запровадження нових технологій в обліку та контролі свідчить про ефективність функціонування товариства та допомагає підвищити його конкурентоспроможність. Автоматизація та осучаснення системи бухгалтерського обліку дозволяє підприємствам виходити на новий рівень, оскільки ТОВ «РОСТ-2010» може задовольнити зовнішніх користувачів якісною, узагальненою, повною інформацією, що буде найбільш точною та достовірною.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Божньова Т.А. Шляхи та методи удосконалення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками. *Теорія і практика обліку, контролю і оподаткування в умовах глобального конкурентного середовища Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції*. 18-19 квітня 2019 рік. Херсон: ДВНЗ «ХДАУ», 2019. С. 27-28. URL: http://www.ksau.kherson.ua/files/konferencii/Сборник_2019-.pdf#page=27. (Дата звернення: 15.10.2023).
2. Бондаренко Н.М., Соколова А.Г. Організація аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками. *The 4th International scientific and practical conference «Scientific research in the modern world»* (February 9-11, 2023) Perfect Publishing, Toronto, Canada. 2023. С. 537-542. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/47716/1/SCIENTIFIC-RESEARCH-IN-THE-MODERN-WORLD-9-11.02.23.pdf#page=537>. (Дата звернення: 15.10.2023).
3. Буркова Л.А., Шепелюк В.А., Репенко В.Є. Сучасні аспекти та проблеми організації обліку та контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками згідно національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку з урахуванням ведення підприємством зовнішньоекономічної діяльності. *Агросвіт*. 2023. №9-10. С. 82-95. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/agrosvit/article/view/1498/1508>. (Дата звернення: 14.10.2023).
4. Гайдаржийська О.М., Попович О.В., Кромбет А.Ю. Теоретичні аспекти обліку розрахунків підприємства з постачальниками та підрядниками. *Економіка і суспільство*. 2018. № 18. С. 874-880. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/18_ukr/121.pdf. (Дата звернення: 15.10.2023).
5. Гевчук А.В. Методика дослідження бухгалтерської звітності в процесі перевірки розрахунків з контрагентами. *Інтернаука*. Серія «Економічні науки».

2019. № 6. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2019-6-5073>. (Дата звернення: 15.10.2023).

6. Господарський кодекс України: Кодекс від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>. (Дата звернення: 21.06.2023).

7. Грищенко Є.В. Удосконалення облікового забезпечення управління розрахунками з постачальниками і підрядниками. *Облік, аналіз, аудит та оподаткування: сучасні концепції розвитку: зб. матеріалів V Всеукраїнської науково-практичної конференції*; 17 квітня 2019 р. – Київ : КНЕУ, 2019. С. 641-643. URL: https://kneu.edu.ua/userfiles/Economic_Department/zzzzzbirnukmater5552019/ZBD086D0A0NIK_5_VSTUD_KONF_2019.pdf#page=642. (Дата звернення: 12.09.2023).

8. Киян А. В. і Ярмолук О. Ф. Облік і контроль розрахунків з постачальниками та підрядниками. *Молодий вчений*. 2015. № 9(24). С. 77-80. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2015/9/16.pdf>. (Дата звернення: 15.10.2023).

9. Ковальова Т.В., Половко А.В. Особливості обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками під час воєнного стану. *The 9th International scientific and practical conference «Science and innovation of modern world»* (May 18-20, 2023). Cognum Publishing House, London, United Kingdom. 2023. С.597-603. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/51692/1/SCIENCE-AND-INNOVATION-OF-MODERN-WORLD-18-20.05.23.pdf#page=597>. (Дата звернення: 01.10.2023).

10. Крива К. В. Удосконалення обліку та контролю розрахунків з дебіторами на підприємстві : *магістр. дипломна робота* : 071 Облік і оподаткування; Дніпровський держ.аграр.-екон. ун-т, Ф-т обліку і фінансів, Каф. обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою. Дніпро, 2023. 61 с. URL: <https://dspace.dsau.dp.ua/handle/123456789/7799>. (Дата звернення: 15.10.2023).

11. Круковська О.В. Особливості обліку розрахунків із постачальниками, підрядниками та кредиторської заборгованості аграрних підприємств. *Таврійський*

науковий вісник. 2021. Випуск 5. С.123-130. URL: <http://tnv-econom.ksauniv.ks.ua/index.php/journal/article/view/139/136>. (Дата звернення: 15.10.2023).

12. Меліхова Т. О., Феофанов Л. К., Присяжнюк Д. В. Удосконалення організації та методики внутрішнього та зовнішнього контролю розрахунків з постачальниками. *Агросвіт*. 2021. № 20. С. 32–39. DOI: 10.32702/2306-6792.2021.20.32. (Дата звернення: 15.09.2023).

13. Мулик Т.О., Томчук О.Ф., Федоришина Л.І. Аналітичне забезпечення заборгованості підприємства в умовах антикризового управління. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2019. № 1. С. 146–160. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efmapnp_2019_1_14. (Дата звернення: 15.10.2023).

14. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: Наказ Міністерства фінансів України від 08.10.1999 р. № 237. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text>. (Дата звернення: 21.06.2023).

15. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text>. (Дата звернення: 21.06.2023).

16. Оляднічук Н.В. Удосконалення обліку та аудиту розрахунків із постачальниками та підрядниками. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2021. №47. С. 86-92. DOI: <https://doi.org/10.32841/2413-2675/2021-47-10>. (Дата звернення: 15.10.2023).

17. Оляднічук Н.В., Підлубна О.Д. Обліково-аналітичне забезпечення економічної діяльності суб'єктів підприємництва. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2020. № 33. С. 16–21. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2020_33\(2\)__4](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2020_33(2)__4). (Дата звернення: 15.10.2023).

18. Онищенко В. Облік розрахунків з постачальниками та підрядниками. *Головбух*. 2021. 15 липня. URL: <https://www.golovbukh.ua/article/7795-oblk-rozrahunkv-z-postachalnikami-ta-pdryadnikami>. (Дата звернення 25.08.2023).
19. Податковий кодекс України: Кодекс від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>. (Дата звернення: 21.06.2023).
20. Подмешальська Ю. В., Корнієнко Д. В. Облік розрахунків з постачальниками за видами економічної діяльності. *Агросвіт*. 2021. № 24. С. 58–64. DOI: 10.32702/2306-6792.2021.24.58. (Дата звернення: 15.10.2023).
21. Подмешальська Ю.В., Прокопенко А.Ю. Удосконалення обліку та аудит доходів від реалізації готової продукції в умовах використання інформаційних систем та технологій. *Агросвіт*. 2021. № 1-2. С. 71-81. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/1-2_2021/9.pdf. (Дата звернення: 15.10.2023).
22. Почепцова А.І. Удосконалення ведення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємствах. *Сучасні проблеми обліку, аналізу, аудиту й оподаткування суб'єктів господарської діяльності: теоретичні, практичні та освітянські аспекти: Збірник наукових праць за матеріалами IV Всеукраїнської науково-практичної конференції (30-31 березня 2020 р.)*. Дніпро: НМетАУ, 2020. С. 143-146. URL: http://nmetau.edu.ua/file/conf-nmetau_accounting_2020.pdf#page=144. (Дата звернення: 15.10.2023).
23. Примуш Ю.С., Головченко Є.Ю. Оптимізація розрахунків із постачальниками та підрядниками підприємств. *Економічний простір*. 2020. №163. С. 133-137. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/163-23>. (Дата звернення: 15.10.2023).
24. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>. (Дата звернення: 21.06.2023).
25. Смачило В.В., Халіна В.Ю., Васильєва Т.С. Соціальна відповідальність бізнесу крізь призму комунікацій зі стейкхолдерами. *Ефективна економіка*. 2018. № 9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6538>. (Дата звернення: 15.10.2023).

26. Соломка В.Ю. Ключові аспекти особливостей організації бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством : Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції*. м. Полтава, 31 березня 2020 року. Полтава, 2020. С. 132-135. URL:

https://sci.ldubgd.edu.ua/bitstream/123456789/7590/1/Збірник_конференція_ПДАА.pdf#page=132. (Дата звернення: 15.10.2023).

27. Старченко І.Г. Удосконалення організації обліку розрахунків з постачальниками. *Інтеграція освіти, науки та бізнесу в сучасному середовищі: літні диспути: тези доп. I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 1-2 серпня 2019 р. Дніпро, 2019. С. 682-685. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/7082/1/Збірник%201%20міжнародна%20наук-практ%20інт%20конф%20Summer%20Debates.pdf#page=682>. (Дата звернення: 15.10.2023).*

28. Терновський Р.М. Концептуальні основи організації автоматизованого обліку розрахунків з постачальниками. *Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: сучасні виклики : збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Полтава, 10–11 травня 2023 року). Полтава : ПУЕТ, 2023. С. 99-102.

29. Терновський Р.М. Теоретичні основи обліку розрахунків з постачальниками. *Економіка, фінанси, облік і право: актуальні проблеми теорії та практики: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції* (Ізмаїл, 26 січня 2023 р.): Ізмаїл: ЦФЕНД, 2023. Ч. 1. С. 41-42.

30. Цивільний кодекс України: Кодекс від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>. (Дата звернення: 21.06.2023).

31. Ben Hamadi, Z. and Fournès, C. Understanding the adoption or rejection of management accounting innovations within an SME using Rogers' conceptual frameworks. *Journal of Accounting & Organizational Change*. 2023. Vol. 19 №. 1, pp. 142-163. <https://doi.org/10.1108/JAOC-04-2021-0054>. (Дата звернення: 15.10.2023).

32. Chuk Elizabeth and Lourie Ben and Yoo Il Sun. The Check Is in the Mail: Can Disclosure Reduce Late Payments to Suppliers? (May 4, 2023). Available at: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3775656>. (Дата звернення: 15.10.2023).
33. J. Baibhav, J. Ghatak and J. A. Mayan. Web based Payment Tracking and Accounting Application. *7th International Conference on Intelligent Computing and Control Systems (ICICCS)*, Madurai, India, 2023, pp. 1018-1022, doi: 10.1109/ICICCS56967.2023.10142894. (Дата звернення: 15.10.2023).
34. Mulyandini V. C. Pengaruh Implementasi Internal Control dan Kompetensi terhadap Pemakai Sistem Informasi Akuntansi. Portofolio: *Jurnal Ekonomi, Bisnis, Manajemen, Dan Akuntansi*. 2022. № 17(1), 66–75. <https://doi.org/10.54783/portofolio.v17i1.196>. (Дата звернення: 15.10.2023).
35. Susanto A., Syahputri D. Designing An Accounting Information System Based On Microsoft Access At Tua'i Yang Laundry. *ConCEPt - Conference On Community Engagement Project*. 2023. № 3(1), 552-580. URL: <https://journal.uib.ac.id/index.php/concept/article/view/7553>. (Дата звернення: 15.10.2023).

ДОДАТКИ